

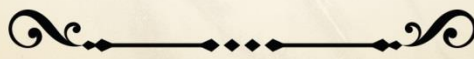

עלון

"רחמים רבים"

"אל תאכלו שום דבר שאין בזה הכשר של בית דין צדק מפורסם כגון: בעלזא, הרב לאנדא, העדה החרדית, הרב רובין וכו' כי אתם יכולים להיכשל בקלות בטרפות ונבלות וכו'".

(אשר בנחל קנז, מ' תשנד)

סיפורים ושיחות

מכ"ק מוהרא"ש וצוק"ל
פרשת שופטים

הודפס בסיוע:
עמותת ישמח צדיק
ש"כ"מ ואלהיכם

קרן הדפסה היכל הקודש
ש"ע עמותת ישמח צדיק

ההבטחה החזקה

"אני מבטיח שכל מי שידפיס חלק אחד
"אשר בנחל"
יראה ניסים נגלים שיעשה עימו הקב"ה!
וכל חולה רח"ל שיקבל על עצמו
כרך "אשר בנחל"
יתרפא
וכל מי שצריך ישועה יקבל על עצמו
להדפיס חלק "אשר בנחל"
יראה ישועה"
(מתוך "אשר בנחל" קלח, לד, רמב)

התקשרו עכשיו: 07-33737244 אריה כאן בשבילכם :

חידה

מה חידש מוהרא"ש זי"ע על התפלה :
"כתבנו בספר פרנסה וכלכלה"
(התשובה נמצאת בחוברת. חפשו אותה...)

RABBI E. S. SCHIK
1129 - 42nd STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

Tel. (718) 436-5062
Fax. (718) 871-8566

אליעזר שלמה שיק

ר"ם "היכל הקודש"

"חסידי ברסלב"

ע"ש הוצה"ק אדמו"ר מוהר"ן מברסלב וי"ע

בארץ ובחו"ל

בעזרה"י יום ו עש"ק לסדר תוריע ב ניסן התשס"ג.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל אליהו מאיה נ"י.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה אל תתבלבל מאף אחד, תמשיך לכתוב מה שיותר סיפורים, ושיהיה מוכן אצלך, כי יבוא יום, ונוכל להדפיס את זה כמו שאתה הכנת, ודעת לנכון שאני צריך לעבור על הכל לפני ההדפסה סופית, ולכן אל תתבלבל ממה שאחרים אומרים לך, אתה תמשיך לקיים מה שבקשתי ממך.

ראוי לך גם לדבר עם האברך, נ"י, שיש לו המון המון סיפורים לספר לך, ותרשום את הכל, כי יבוא יום שיצטרפו כל סיפור וסיפור, כי יאמרו וידברו, ועוד יספרו לבניהם ולבני בניהם מה קרה כאן וכו', ומה סבלתי בזה העולם וכו', ולמה יכני הקדוש ברוך הוא וכו'.

נא ונא תקיים את דברי, ולא תבלבל את עצמך משום בריה שבעולם, ותמשיך לכתוב, ותאגר את כל הסיפורים במקום אחד, ואל תמסור את זה לאף אחד, אפילו אם תוכל להכין עשר כרכים, מה טוב ומה נעים, ועוד יבוא יום, שהסיפורים האלה יהיו מאד מאד יקרים, ויחפשו ויבקשו וישאלו איש את רעהו, לעוד סיפורים, ויחיו את עצמם מעוד סיפורים,

כפי הנראה נצטרך לעזוב את העולם בקרוב מאד מאד, אם לא שירכו בתפילות ובקשות, לבקש ולהתחנן להשם יתברך, שיומתק מעלי כל הדינים, כי לצערי הרב, הדינים שעוברים בעולם, ובפרט עלי, בתפילה יכולים להמתיק הכל.

המאחל לך שבת שלום

א. ש. שיק

מי שלא רואה כסף

שום מסע ארוך ומפרך לא קדם לכניסתם של הזוג אל חדרו של מוהרא"ש הקדוש. שלא כרבים אחרים אשר הגיעו ליבנאל מכל חלקי הארץ ואף מכל קצוות תבל, הדרך בה הילכו האיש ואשתו עליהם נסוב הסיפור דנן היתה קצרה. הללו התגוררו אף הם ביבנאל ותוך דקות ספורות מצאו עצמם בחדרו של הצדיק. אנשים טובים היו אלא שעדיין לא זכו לשמור תורה ומצוות ומחמת סיבה מסויימת החליטו ששום נזק לא יגרם להם אם יכנסו לחדרו של הצדיק.

לתומם סברו שהסיבה שהגיעו לכאן היתה על מנת להתברך כשאר עמך ישראל ותו לא. אלא שעד מהרה התברר להם שלא היא, וסיבה אחרת היתה מאת מסבב כל הסיבות יתברך ויתעלה.

כשעמדו לפני מוהרא"ש הקדוש סיפרו על עצמם ועל שלושת ילדיהם. במהרה החלו לגולל את מסכת חייהם בפני הצדיק עד שהגיעו לפרטים המצערים שתקפו אותם לאחרונה בזה אחר זה: "בתנו עברה תאונה קשה ובן נוסף תקוע בארצות הברית".

בן זה, שאף הוא כהוריו לא נמנה על שומרי התורה והמצוות, נסע לארה"ב יחד עם ארוסתו. בחלומותיהם הוורודים כבר ראו את עצמם באים בברית הנישואין ומקימים חיים משותפים בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. לאחר ששיגו כסף די הצורך, יקימו עסק משותף, יקנו אחוזה רחבת ידיים, יעמידו שומרים בשער ומן הסתם גם כמה כלבים אימתניים יעמדו שם לתפארת העניין.

אלא שבעוד האיר המזל את פניו לעבר האשה וזו רק הלכה והצליחה בעסקיה, היה הוא הולך ויורד עד שכמעט ונשאר ללא פרוטה. מטבע הדברים גם ה"שותפות לחיים" התפרקה והיא נטשה אותו לטובת רעהו הטוב ממנו ואשר ידיו רב לו בפרשת הכסף.

"כעת הוא תקוע בארצות הברית" הפטירו בני הזוג, "ללא דירה, עבודה וכסף".

מוהרא"ש הקדוש שמע את הדברים והכניסם ללבו. "אמרו לי את שמות ילדיכם", ולאחר שכתבם עלי דף, הבטיחם לקחת את האחריות עליהם ובעזרת ה' הכל יסתדר איתם.

"אך עיקר הבעיה היא ביניכם", הוסב לפתע כיוון השיחה, "אתם צריכים לעשות שלום ביניכם".

השניים עמדו מסומרים למקומם והחליפו מבטים ביניהם. אכן, לאחרונה נסדקה חומת השלווה בביתם ומריבות החלו פורצות ואף מהסוג הלא נעים עד כדי שהמילה "גירושין" שבה והתנגנה לה במהלכן.

כעת פנה הצדיק אל האשה ושאל: "בעלך חוזר הביתה שבור מכל מה שעבר עליו בעבודה. המעסיק שלו צעק עליו והוא קיווה שלכל הפחות בביתו יהיה לו קצת שקט. אך אז את מטיחה עליו דברים. האם את חושבת שהלב של בעלך עשוי מאבן? מי כמוך יודעת שגם המעסיקה השנייה שלו ממש מכשפה ולא קל לסבול אותה".

מוהרא"ש הקדוש לא נתן לשקט להימשך זמן רב ומיד המשיך: "כמה הלב שלו יכול לספוג? שלא יקרה לו משהו ח"ו".

כשסיים הצדיק את הדברים, בקושי רב הצליחו בני הזוג לחלץ מילה מתוך גרונם. ראשית – מעסיקיו של האיש הם אכן איש ואשתו ואת כל המריבות שביניהם השליכו עליו. שנית – מאין ידע הצדיק שכבר עשר שנים הכינוי "מכשפה" משמש כשם תואר למעסיקתו כל עת שחפץ לדבר עליה? ובנוסף – אכן לפני יומיים חש הבעל ברע עקב כאבים בלב עד שהוצרך להיבדק בבית חולים.

"-- מאין לרבי כל זה?" שאל האיש.

מוהרא"ש הקדוש חייך וביקשו להסתכל על ארון הספרים שלו, ובפרט על דלתות הזכוכית המבריקות.

– "מה אתה רואה?"

– "ספרים" השיב האיש.

– "ואם מאחורי הזכוכית היה כסף – מה היית רואה?"

– "את עצמי".

"מי שהכסף לא עומד לנגד עיניו, רואה את העולם כמביט בחלון מבריק"
הפטיר הצדיק וסיים את השיחה.

חלפו מספר שבועות - - -

שוב הגיעו בני הזוג לחדרו של הצדיק, עת הגיע לביקור נוסף ביבנאל. כעת,
ביקשו לספר על נס שהתחולל לבנם :

יומיים לאחר שביקרו בחדר הקדוש נשמעו נקישות בדלת ביתם. להפתעתם
היה זה בנם שחזר! כשנח קצת מטורח הדרך, סיפר שהגיע לשפל המדרגה עד
שאפילו בית ופת לחם לא היו לו. בצר לו התיישב על ספסל בגן ציבורי שעליו
כבר ישב אדם שלא הכיר. בין השניים התפתחה שיחה והתברר שבן שיחו גם
הוא יהודי מארץ ישראל והשיחה ביניהם התארכה. הבן שפך את כל לבו וסיפר
את כל התלאה אשר מצאה אותו.

"קח! זה בשבילך" החווה בן שיחו שטרות ירוקים בסך תשע מאות וחמישים
דולר, "קנה לך כרטיס טיסה חזרה לארץ ישראל".

"רצייתי שימסור לי פרטים כיצד אוכל לפגוש אותו ולהחזיר לו את הכסף"
סיפר הבן, "אך הוא השיב שלא אדאג והכל בסדר וכך הצלחתי להגיע הנה".
את כל זה סיפר האב למוהרא"ש הקדוש והוסיף שלבטח כל זה קרה רק
בזכותו.

"אכן בזכותי" השיב הצדיק, "אך דע לך שאם הוא לא היה חוזר, היית אתה
צריך לטוס ולחזור עם ארון..."

לשמע הדברים פרצה האם בבכי ומוהרא"ש הקדוש המשיך : "הלא כסף לא היה לו וגם לא בית. הוא הפסיד את הכל. האם זו בעיה בשבילו לעלות על בנין גבוה ו...".

"בנוסף", התערב הבעל, "כמה ימים לאחר הפגישה אתכם, המעסיק שלי השתגע. האם כדאי לי לחפש עבודה אחרת?".

מוהרא"ש הקדוש השיב שכדאי והאיש שאל מדוע. "אתה יודע מה המצב של המעסיקים שלך, הם יכולים להפסיד, יבואו נושים ויקחו הכל" הגיעה התשובה. שוב ענה האיש שאכן, לפני יומיים הגיע מכתב שאם לא ישולמו כל החובות, החנות תעוקל.

כמה רגעים לפני סיום השיחה, ביקש הצדיק מבני הזוג שבכל פעם שהוא מגיע ליבנאל שיבואו לבקרו. "זה בדיוק מה שרציתי לומר לצדיק" ענתה האשה בשמחה ואף בעלה ידע לספר שמאז הביקור הקודם אשתו מכבדת אותו, השלום חזר לשכון בביתם ובנם החל לחזור בתשובה.

"אך דבר אחד עדיין מטריד אותי – מאין הצדיק יודע את כל הדברים הללו?".

"מי שמספר על עצמו, זה מסריח... " השיב הצדיק.

כמה ימים לאחר מכן, התקשר מוהרא"ש הקדוש אל אחד מתלמידיו. הוא התלמיד אשר קירב את בני הזוג והביאם אל הצדיק בפעם הראשונה. "יש לך אורח במכולת" אמר, "תראה לגשת לשם".

התלמיד מיהר לעבר המכולת, שם פגש את הבעל אשר סיפר לו סיפור מעניין : בנו חלם על צדיק המוקף אור גדול אשר אמר לו שהגיע הזמן לחזור בתשובה שלמה.

כשסיפר התלמיד את הסיפור למוהרא"ש הקדוש, הוסיף שלדעתו הצדיק אשר בא בחלום הוא לא אחר מאשר מוהרא"ש הקדוש בעצמו. אותו מוהרא"ש שידע לומר לו ש"אורח" מחכה לו במכולת...

"אשריך שזכית לראות ולהבין מה שאחרים לא זוכים!" הפטיר הצדיק.

התשס"ד

מוהרא"ש נ"י פתח ואמר : ערב טוב וחודש מבורך. אנחנו עכשיו נכנסים לחודש אלול, חודש התשובה, חודש הרחמים והסליחות. ואנחנו צריכים ליישוב הדעת, ליישב את דעתנו איך עברו עלינו אחת עשרה חודשים.

הקב"ה ריחם על עם ישראל ונתן לנו את החודש האחרון, חודש אלול, ליישב את עצמנו איך עברה עלינו כל השנה כדי שנזכה לחזור בתשובה, וכדי שנזכה להכין את עצמנו לקבל את השנה הבאה עלינו לטובה.

אלול, אמרו דורשי רשומות זה ראשי תיבות "ונתתי את לבי לדרוש". אדם צריך לחפש ולבקש ולדרוש בעצמו מה הוא עושה ואיך עברה עליו השנה הזו כדי שיזכה לתקן את כל מה שקלקל במשך כל השנה. הקב"ה נתן לנו חודש התשובה. בזה שאנחנו אוחזים כבר בחודש האחרון של השנה, חודש אלול, אנחנו יכולים לתקן את כל מה שקלקלנו כל השנה. ולכן דורשי רשומות דרשו 'אלול' ראשי תיבות "לתת לכם אחרית ותקוה", בחודש הזה יש לנו אחרית ותקוה טובה לתקן הכל. אבל צריכים ישוב הדעת לזכות להזכיר את עצמנו מה עשינו כל השנה, איך עברה עלינו השנה.

אומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' י') מה שהעולם רחוקים מהשם ית' ואינם מתקרבים אליו זה רק מחמת שאין להם יישוב הדעת ואינם מיישבים את עצמם. כי אדם צריך ליישוב הדעת ולשאול את עצמו איך עבר עלי שנה, מה עשיתי בשנה הזו. אדם יכול לטעות ויחשוב כי הוא הכי מתוקן ולבסוף הוא צריך רחמים רבים, רחמים מרובים איך עבר עלינו השנה הזו במה בילינו את השנה.

אומר רבנו ז"ל למה אין לאדם ישוב הדעת? מפני שהוא לא בשמחה. כי אם אדם היה בשמחה היה לו ישוב הדעת. ומחמת שאדם הוא במרה שחורה ובעצבות אין לו ישוב הדעת. ובאמת למה אין לנו שמחה? למה

אנו נמצאים במרה שחורה ובדיכאון? אלא על ידי כל עון שאדם חוטא בר מינן הוא בורא קליפות ומשחיתים שהם ממררים את חיינו.

הם אשר מחשיכים עינינו עד שאנו לא זוכים לראות את האמת, עד שאנחנו נמצאים בדיכאון פנימי. ולכן אומרים חכמינו הקדושים למה נקראים השדים והרוחות 'קטב מרירי'? שממרר חיינו של אדם. רואים בני אדם מסתובבים ממורמרים, בדיכאון, בעצבות שבורים ורצוצים מתייאשים מהחיים שלהם ונדמה להם שזה סוף העולם, ממני כבר לא יצא שום דבר וכל מיני מחשבות של הבל שנכנס בהם.

מאיפה זה בא? על ידי כל עוון שאדם חוטא בר מינן הוא בורא קליפות ומשחיתים שהם ממררים לו את החיים עד שבן אדם נמצא בדיכאון עמוק. יש בני אדם שכל כך חטאו שבראו כל כך הרבה משחיתים שזה מסבב אותם ומכניס בהם דיכאון פנימי עד שהם מיואשים לגמרי מחייהם.

אומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' קמ"א) שאדם צריך זכות להרגיש את כאב חטאיו. כי על פי רב אדם חושב 'למה אני בעצבות ובמרירות ובדיכאון? מפני שאין לי דבר זה, ואין לי דבר זה, אני נמצא בטבע, מקרה ומזל' וזה מה ששובר את האדם. ובאמת אף אחד לא שם לב שעל ידי שפגם בברית רח"ל ברא קליפות ומשחיתים שהם מחשיכים לו את עיניו.

אבל אם אדם באמת חוזר בתשובה ומתחרט על כל עוונותיו אז הוא עושה התעוררות לא רק אצל עצמו אלא גם אצל הילדים שלו וגם רח"ל אצל כל הקליפות שהלכו לבטלה. וזה מה שכתוב "ומל הוי"ה אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך", אם אדם זוכה למול את ערלת לבו, שעד עכשיו לא הרגיש את הקב"ה, אז נתקיים "אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא האלקים אין עוד מלבדו" כי נפתח לו הלב שמתחיל להרגיש את הקב"ה.

לכן כתוב "והשבות אל לבבך כי הוי"ה הוא האלקים אין עוד מלבדו", אדם צריך להכניס ללב שלו לדעת שאין בזה העולם רק הקב"ה וכל מה שקורה איתו הן לטוב ואין ח"ו להיפך זה הכל מהקב"ה, ולדעת שאין לנו

רק את הקב"ה. ולמה אדם לא מרגיש את זה? למה אדם תולה בטבע מקרה ומזל? כי הלב שלו מלא זוהמה.

אומר רבנו ז"ל שחודש אלול זה חודש מסוגל למול את הלב שלו ואת הלב של הילדים שלו שזה ראשי תיבות "את לבבך ואת לבב זרעך". מהו הסימן אם באמת התחרטתי? אם באמת חזרתי בתשובה? כי אם אני כל כך חזק שאני חוזר בתשובה ויש בי התעוררות כל כך גדולה, אם אני רואה שהילדים שלי גם כן התעוררו.

לרבנו ז"ל היתה בת בשם אדל והיא היתה הבכורה. היא נקראת אחר הסבתא של רבנו ז"ל שהיתה בתו של הבעש"ט הק' זי"ע. היא נקראה אדל שהבעש"ט הק' זי"ע אמר שהוא לקח אותה מהפסוק "אש דת למו" ר"ת אדל. היא היתה מיוחדת במינה בדביקות הבורא ית"ש. פעם שאלו את רבנו ז"ל למה אנחנו מוצאים שהבעש"ט הק' זי"ע מאד מאד הפליג במעלת בתו אדל?

ענה ואמר רבנו ז"ל כי הסבתא תמיד הלכה עם מחשבה איך זוכים לעשות נחת רוח לקב"ה. הלב שלה בער אחר הקב"ה. רבנו ז"ל נתן את הבת הראשונה שלו על שם אדל, על שם הסבתא.

פעם בחודש אלול נכנסה אדל הבת של רבנו ז"ל אל רבנו ז"ל ואמרה לו "אבא, היום באה לי התעוררות מאד מאד גדולה בעבודת השם ית', והלב שלי משתוקק מאד מאד לחזור בתשובה שלמה ואני לא יודעת מאיפה זה בא פתאום שנתעורר לבבי". ענה ואמר רבנו ז"ל: בתי היקרה, זה בא לך מחמת שלי היתה היום התעוררות גדולה לחזור בתשובה. ממילא שהיה לי התעוררות אז גם בילדים נכנס התעוררות". ואז אמר רבנו ז"ל שזה הפירוש "ומל הוי"ה אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך" – אם אתה תמול את הלב שלך שאתה תחזור בתשובה, אז גם הילדים שלך יחזרו בתשובה.

רואים מזה שאם אדם לוקח את עצמו בידיים ומקבל על עצמו היום אני רק משתוקק אל הקב"ה, היום אני לא עוזב את עצמי, כל מה שרק יקרה לי אני לא אשבר, אני חוזר בתשובה.

מאין אנחנו נדע שהתשובה שלו התקבלה, שהתשובה שלנו היא תשובה אמיתית, אם אנחנו נראה שגם הילדים שלנו חזרו בתשובה. זה לא יתכן שאנחנו נעשה כל מיני עוולות ואח"כ אנחנו נרצה שהילדים שלנו יהיו צדיקים, זה לא הולך ככה. אנחנו צריכים לחזור בתשובה שלמה על זה שפגמנו בהרהורים רעים רח"ל בשיקוץ, תיעוב, זיהום. אנחנו צריכים לקדש את העיניים שלנו. על זה שפגמנו בעיניים צריכים לחזור בתשובה ולהתחיל להסתכל רק על רוחניות חיות אלקות. על זה שלכלכנו את האוזניים שלנו ושמענו כל מיני שטויות, על זה שהיינו בכעס, ברציחה. על זה שדיברנו כל העולה על רוחנו; לשון הרע, רכילות, ליצנות ודברים בטלים. על זה שעשינו עברות רח"ל והלכנו למקומות המטונפים שזה כל קומת האדם: הרגלים, הגוף, הידים, הפה, החוטם האזנים והמחשבה.

ואם נחזור בתשובה שלמה ונתקן מהיום את המחשבה שלנו, את העיניים, האוזניים, החוטם והפה, הידיים והרגלים וכל הגוף שלנו יתקדש אז גם הילדים שלנו יתעוררו בתשובה. הילדים מחקים את ההורים, מה שהם רואים אצל ההורים את זה הם יעשו. ועל כן עכשיו בחודש אלול עלינו לקבל על עצמנו לתקן את מעשינו ואם עדין אנחנו ממורמרים ושבורים ובעצבות סימן שאנחנו מלאי קליפות. כי אצל הקב"ה כתוב "עז וחדוה במקומו" ולכן כשיהודי שמח הוא יודע שהוא נמצא אצל הקב"ה, אך שיהודי שבור וממורמר ובדיכאון, צריך לדעת שהקליפות מסבבים אותו ועדין הוא רחוק לגמרי.

לכן עכשיו בחודש אלול עלינו לפשפש במעשינו ולבקש את הקב"ה שנזכה כבר להיות דבוקים בו ית'. שמהיום והלאה רק נחשוב ממנו ית', שמהיום והלאה נהיה שמחים ועליזים עם כל מצוה ומצוה שאנו זוכים לקיים.

היה צדיק קדוש בשם ר' יעקב יוסף מאוסטראה זי"ע שפירש מה שכתוב "אשרי איש שישמע למצותיך" – אשרי האדם כשקם הוא מתחיל לשמוע איך שהמצות צועקים אליו: "תקיים אותנו". הציצית צועקת "נו! תתעטף

בי". התפלין צועקים "תניח אותי" המזוזה צועקת "תנשק אותי". כל מצוה ומצוה צועקת וקוראת את האדם "תקיים אותי".

רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"ב סי' כ"ו) שמשנה רבנו נמצא בכל אבר ואבר של בר ישראל וצועק תעשה בי את המצוה. כי יש מאתים וארבעים ושמונה מצות כמספר מאתים וארבעים ושמונה אברים שבאדם. כל אבר ואבר זה כנגד מצוה אחרת. ולכן משה רבנו מעורר את כל יהודי, אומר רבנו ז"ל, בכל יום ואומר תקיים בי את המצוה.

וזה "אשרי איש שישמע למצותיך", אשרי האדם שזוכה לשמוע את הקול של המצות שצועקים לאדם "תעשה בי את המצוה". חכמינו הקדושים אומרים רמ"ח מצות עשה יש בתורה כמנין אברים שבאדם ובכל יום ויום צועקים לאדם עשה אותנו שתחייה בזכותנו ותאריך ימים. כל מצוה ומצוה צועקת אל האדם "תעשה אותי!" אם היתה לנו אוזן שומעת ומקשיבה את הקולות של המצוה, הינו מקיימים את המצות והינו בשמחה עצומה.

ולכן אמר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' רפ"ב) שאדם צריך לדון את עצמו לכף זכות ולחפש ולמצוא בעצמו נקודות טובות. כל יהודי ויהודי יש בו הרבה מצות, חכמינו הקדושים אומרים אפילו הריקנין שבך מלאים מצות כרימון, כל יהודי מלא מצות כמו רימון. אמרו המקובלים למה כמו רימון, כי בכל רימון יש תרי"ג גרעינים כמניין המצות - רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה. לכן בכל יהודי יש נקודות טובות.

איך יכול להיות שאצל יהודי אחד יהיו כל התרי"ג מצות אפילו הכי גרוע? אלא חכמינו הקדושים אומרים כל הכופר בעבודה זרה כאילו קיים את כל התורה כולה. אם אחד כופר לגמרי בע"ז הוא יודע שהכל שטויות והוא מאמין רק בהקב"ה אז כאילו קיים את כל התורה כולה. נמצא שכל בר ישראל שיש לו אמונה בהקב"ה קיים את כל התרי"ג מצות. לכן כל יהודי צריך להיות מאד מאד שמח ובכח השמחה הזו אומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' י') יזכה לישוב הדעת. כי למה אדם לא זוכה לישוב הדעת מפני שהוא בעצבות, ולמה הוא בעצבות מפני שאינו מוצא בעצמו נקודות טובות, אבל אם אדם ימצא בעצמו נקודות טובות אז תמיד יהיה שמח.

וכל יהודי אפילו רשע גמור בר מינן יכול לשמוח עם נקודה אחת : "שלא עשני גוי". כי אנחנו רואים שאפילו הרשעים הכי גדולים מה שרק לא עושים, אבל אמונה ביהדות יש להם, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' רע"ד) שאפילו שכל הרשעים הגדולים מנסים לעקור מאיתם את האמונה אבל זה לא הולך להם כי האמונה זה הנשמה שלהם, כי תיכף ומיד שעוקרים בר מינן מעצמם את האמונה אז הם מתים. נמצא כל זמן שאדם חי סימן שיש לו אמונה אפילו הרשע הכי גדול.

ולכן יש לדון את כל יהודי לכף זכות ולדעת שאפילו שהוא כמו שהוא עדין יש לו אמונה בהקב"ה, ולכן עכשיו בחודש אלול עלינו לקחת את עצמנו בידינו ולבקש ממנו ית' : "איה מקום כבודו", איפה המקום שאני יכול למצוא אותך? "רבש"ע, אני רוצה להרגיש מלא כל הארץ כבודו, איך שכל הבריאה כולה זה אלוקות". זו המדרגה הכי עליונה שאדם צריך להגיע אליה שירגיש שהכל זה אלוקות, אפילו בתוקף הניסיונות והמרירות והדינים שעוברים עליו שלא יתייאש אלא ימצא את הקב"ה.

כשאדם מרגיש שהכל אלוקות ואלוקות זה הכל – זה החיים שלו. ולכן דורשי רשומות דרשו 'אלול' ראשי תיבות "וכבודי לאחר לא אתן". הכבוד של הקב"ה לא יוצא לאחרים. מי הם אחרים? אומות העולם. באופן להרגיש את הקב"ה צריך להיות יהודי שזה מה שאנו אומרים בכל יום ברכה "שלא עשני גוי" כי גוי זה 'אחר', יהודי זה 'אחד' – מאמין באחדותו ית'. ולכן כתוב "בנים אתם להוי"ה אלקיכם" אנחנו הבנים של הקב"ה. ולכן אפילו שעשינו מה שעשינו ופגמנו מה שפגמנו ונכשלנו במה שנכשלנו, בחודש הזה, חודש אלול יכולים לתקן את הכל ולכן עלינו לקבל על עצמנו עכשיו כל חודש אלול לחזור בתשובה שלמה.

מתי נדע שחזרנו בתשובה? אם נראה שגם הילדים שלנו מתעוררים בתשובה, זה סימן "את לבבך ואת לבב זרעך", פתחתי את לבי אז גם הלב של הילדים שלי צריך להיות פתוח. אם אני אראה שהילדים שלי משתנים לטובה זה סימן שגם אני השתנתי לטובה. אך אם אני אראה שהילדים שלי מתדרדרים סימן שאני חייב.

ולכן כל אבא ואמא חייבים לחזור בתשובה שלמה ולתקן את מעשיהם כדי שיזכו לילדים קדושים וטהורים. וחכמינו הקדושים אומרים "יחיד ששב מוחלים לכל העולם כולו", אם יש אדם שכל כך הרבה חוזר בתשובה, הוא יושב באיזו פינה, באיזה חדר, ושם הוא בוכה ומבכה שמים וארץ על עצמו ואומר להקב"ה: "רבש"ע עד עכשיו הייתי הכי מלוכלך, עד עכשיו הייתי הכי מזוהם, עד עכשיו הייתי הכי פגום ועכשיו אני רוצה לחזור בתשובה", והוא מתחנן לקב"ה שיחזיר אותו בתשובה, אז האדם הזה היחיד שחוזר בתשובה אל הקב"ה הוא יכול לגרום שהקב"ה ימחול לכל עם ישראל.

ולכן אנחנו צריכים לקבל על עצמנו עכשיו לחזור בתשובה ומי יודע אם לא נזכה להיות שליחי ציבור להחזיר את אחרים בתשובה, אשר אין עוד דבר יקר מזה שאדם מחזיר גם אחרים בתשובה. אצל הקב"ה זה דבר הכי גדול כמו שכתוב בזהר "זכאה מאן דאחיד בידא דחייבא", אשרי האדם שמחזיר בני אדם בתשובה, שפותחים לפניו כל ההיכלות. אם אדם זוכה להחזיר אחרים בתשובה נפתחים לו השמים. חכמינו הקדושים הפליגו במעלת התשובה עד כדי כך שאמרו "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". ומה הפירוש? אלא בעל תשובה כשחוזר בתשובה הוא גורם לעוד יהודים שיחזרו בתשובה. מה שאין כן צדיק גמור שהוא גמר כבר את כל התיקונים הוא לא יכול לרדת למטה. ובזה צדיקים מפרשים למה הוא נקרא "בעל תשובה", היה צריך לקרוא אותו "חוזר בתשובה". אלא יהודי שחוזר בתשובה נעשה בעל תשובה, הוא הבעל הבית של התשובה ויכול להחזיר גם יהודים אחרים בתשובה.

לכן אנחנו צריכים להיות שמחים ועליזים שאנחנו עכשיו בעלי תשובה. בזכות זה שאנחנו נחזרו בתשובה נזכה להחזיר גם אחרים בתשובה, איזו שמחה צריכה להיות לנו שאנחנו מחזירים אחרים בתשובה ולכן עיקר התשובה צריך להיות מה שפגמנו בין איש לרעהו. אנחנו עשינו עוול לזולת ואפילו לא מרגישים, אנשים לווים כסף אצל הזולת ולא משלמים שהוא נקרא "לווה רשע ולא ישלם". אף אחד לא שם לב בזה שעושים עוולה לזולת זה עוון הכי חמור. חכמינו הקדושים אומרים עוונות שבין

אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, ולכן בואו ונחזור בתשובה שלמה על מה שפגמנו בחברינו, לווינו כסף ולא שילמנו, הלבנו את פניו, בפרט אדם שהלבין את פני רבו, אדם שהסיט אנשים נגד רבו, אוי לו ואוי לנפשו כי חכמינו הקדושים אומרים "כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה".

חושבים : "הנה, גם אני כבר יכול לתקן אחרים" בשעה שאתה עדין מלוכלך, תחזור בתשובה, אתה עדין שיכור, אתה עדין לוקח סמים, ופה אתה מדבר על הרבי שלך? ! פה אתה פוגם בשכינה? ! לכן צריכים לחזור בתשובה שלמה מה שפגמנו בכבוד הרבי, מה שפגמנו בין איש לרעהו. על כן דורשי רשומות דרשו 'אלול' ראשי תיבות "וישאלו איש לרעהו לשלום". צריכים לעזור אחד לשני, אנחנו צריכים לצאת להפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם.

כל אחד מאנשי שלומנו מוכרח כדי לתקן את מעשיו ללכת להפצה. להפיץ את החוברות והקונטרסים שהם תמצית דברי רבנו ז"ל ור' נתן ז"ל שהם מחזירים בתשובה, שהם נכתבו על ידי דם, לא על ידי דיו. שנכתבו על ידי רוח הקודש גבוה מאד ובשביל זה כל אחד מוצא את עצמו בתוך הקונטרסים. אין עוד דבר יותר חשוב מלהחזיר יהודים בתשובה ולקרב אותם אל הצדיק.

אנחנו מוצאים שחכמינו הקדושים אומרים אשר יתרו ברח קודם קבלת התורה. אמר לו משה שהוא הצדיק האמת "למה אתה עוזב אותנו?" , מה הלשון שאמר לו? "לכה איתנו והיטבנו לך" – תבוא איתנו ויהיה לך טוב. כמו שלנו יהיה טוב על ידי קבלת התורה, גם לך יהיה טוב. דורשי רשומות דרשו 'אלול' ראשי תיבות "לכה איתנו והיטבנו לך", בזה שהולכים עם הצדיק גם לנו יהיה טוב.

לכן אנחנו צריכים להיות מאד מאד שמחים שזכינו להתקרב אל רבנו ז"ל. מתי אנחנו יודעים שאנחנו מקורבים אל רבנו ז"ל? אם נזכה להפיץ את הקונטרסים והחוברות, לקרב את כלל נשמות ישראל אל דרך רבנו ז"ל, דרך התם והפשוט שיכולים לדבר אל הקב"ה. כי רבנו ז"ל פותח לנו את

הפה לדבר אל הקב"ה כמו שאומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' ס') שהצדיק פותח את הפה, מעורר מהשינה כדי שנוכל גם כן לדבר אל הקב"ה. וזו המתנה הכי יפה שקיבלנו – ההתקרבות אל רבנו ז"ל.

ולכן אנחנו צריכים לעשות התעוררות גדולה עכשיו אצל כלל נשמות ישראל שכולם יחזרו בתשובה. ואיך? על ידי שנפיץ את אור רבנו ז"ל ובזכות זה ימחלו לנו גם כן את כל עוונותינו. כי מי שיוצא בכל יום להפצה תמיד יהיה לו כסף בכיס, לא יחסר לו פרנסה וגם ימחלו לו על כל עוונותיו.

ידוע שהצדיק הקדוש ר' משה לייב מסאסוב זי"ע עסק כל ימי חייו במצוה של פדיון שבויים. איפה שיהודי היה יושב בבית סוהר הוא עשה כל מיני מאמצים להוציא אותו. איזה יהודי, איזו משפחה שהיו באיזה מרתף סגורים אצל איזה פריץ רשע שהכניס אותם בבור, הוא הלך ואסף כסף והוציא אותם. כשנסתלק מזה העולם, מספרים צדיקים, שהלכו נגדו אלפי אלפים ורבבות מלאכים לקבל את פניו ורצו להכניס אותו בגן עדן והוא התחיל לצעוק "אני רוצה ללכת בגיהנם!" אז כולם צעקו עליו "אתה לא שייך לשם!". ענה להם בתקיפות מה איכפת לכם?! אני רוצה להיות בגיהנם. אמרו בשום פנים ואופן והוא התעקש אני לא רוצה להיות בגן עדן, אני רוצה להיות בגיהנם.

אז הוליכו אותו אל הבית דין של מעלה והם פסקו שאתה לא יכול ללכת שמה. הוא התעקש "מה פתאום?! כשהייתי בחיים חיותי בעולם הזה, כשהייתי למטה כל יום ויום דאגתי אם אין יהודי אסיר בבית סוהר, אם אין מישהו בשבי" כי המצוה שלו היתה פדיון שבויים, ולכן אני רוצה עכשיו ללכת לגיהנם. התחילו להסתכל במעשיו וראו שהוא צודק, לא היה יום שלא עסק בפדיון שבויים. אז אמרו לו נותנים לך רשות ליום אחד להיכנס בגיהנם כי הוא צעק שגם בעולם הזה הוא היה בגיא צלמות, בבור תחתיות להוציא יהודים. ואיך שנכנס בגיהנם את כל מי שמצא שם הוא הוציא, ואמרו צדיקים שהוא טיטא את הגיהנם והוציא את כל היהודים.

רואים מה זה מצוה של פדיון שבויים. אם נתבונן מה קורה עכשיו בדור הזה, מליונים יהודים הם בשבי, איזה שבי? של היצר הרע. היצר הרע מתגבר עלינו ומכניס בנו מרירות, עצבות ודיכאון עד שאנחנו מיואשים לגמרי. והנה בא הצדיק ומחזק אותנו, מעודד אותנו, משמח אותנו ומוציא אותנו מהשבי. למה שאנחנו לא נעסוק בפדיון שבויים?

כתוב בזוהר מה שאדם עוסק בחיים חיותו את זה הוא יעשה גם למעלה, אם אנחנו נעסוק עכשיו בפדיון שבויים ללכת ולהפיץ קונטרסים וספרי רבנו ז"ל ולקרר רחוקים אז גם בעולם העליון יהיה לנו כח להיכנס בגיהנם ולהוציא משם נשמות קדושות, ולכן אשרי האדם שלא מטעה את עצמו ויוצא בכל יום להפיץ ומקרר רחוקים וזה נקרא בעל תשובה. אני הבעל הבית של התשובה, אם אני חוזר בתשובה יש בכחי להחזיר גם אחרים בתשובה.

ולכן בואו ונקבל על עצמנו לקיים את הצוואה של ר' נתן ז"ל שהוא ציוה את אנשי שלומנו לפני ההסתלקות שלו ואמר העובדה שלכם תהיה "יפוצו מעיינותיך חוצה". ולכן עלינו לעשות כל מיני פעולות שבעולם להפיץ את אור רבנו ז"ל ולעורר אנשים שיבואו אל רבנו ז"ל בראש השנה.

רבנו ז"ל אמר בזו הלשון: "מה אומר לכם, הראש השנה שלי עולה על הכל. וזה פלא אצלי אם אתם יודעים מעלת ראש השנה אצלי למה לא תעשו כרוז לכולם תבואו אל ראש השנה אלי". ואמר ר' נתן ז"ל שרבנו ז"ל דיבר מזה בראש השנה האחרון. הוא ידע כבר שהוא הולך להסתלק מזה העולם ואף על פי כן הוא דיבר מהראש השנה שלו שזה שייך לדורות שאפילו אחר ההסתלקות של רבנו ז"ל שנהיה אצלו באומן על ראש השנה. להוציא מליבם של אלו הטועים שאומרים מה פתאום ללכת אל רבנו ז"ל על ראש השנה. אנחנו מקורבים אל רבנו ז"ל ואנחנו צריכים לקיים את הרצון של רבנו ז"ל בלי שום חכמות ולהיות אצל רבנו ז"ל באומן על ראש השנה.

לכן אשרי ואשרי מי שעוזר להדפיס את ספרי רבנו ז"ל. יש לנו קרן הדפסה "היכל הקודש" שכל השנה מדפיסים את הספרים, החוברות,

הקונטרסים ורציתי שכל אחד מאנשי שלומנו יעזור בזה. יש לכל הפחות עוד שלוש מאות כרכים "אשר בנחל" להדפיס, ומי שידפיס כרך אחד מובטח לו שתהיה לו ישועה. יש עוד להדפיס הפירוש על כל הלקוטי מוהר"ן, פירוש על סיפורי מעשיות, פירוש על ספר המידות, על התורה, על המועדים, על אגדות חז"ל, על תרי"ג מצות, יש עוד על אבות, על תהלים, על חמש מגילות.

זכינו שנדפס פירוש "גנזי המלך" על מגילת אסתר ועכשיו צריכים להדפיס פירוש "רצוף אהבה" על שיר השירים. אשרי מי שיהיה לו חלק בספרים האלו. והנה עכשיו אנחנו גומרים את סדרת הלקוטי הלכות, עוד שני כרכים ובזה נגמר כל הסט של הלקוטי הלכות שיגמר בחודש הזה, חודש אלול ובזה יהיה לנו תשע עשרה כרכים.

ואחר כך נדפיס את זה במהדורה קטנה עם אותיות גדולות. ולכן רציתי שלכל אחד מאנשי תהיה קופסא קטנה לצדקה של קרן הדפסה "היכל הקודש", תעזרו לנו שנזכה להדפיס את כל הספרים, בפרט את כל הספרים והחוברות ויש עוד לכל הפחות ארבעים כרכים "אוצר הקונטרסים" להדפיס.

זה נקרא בעל תשובה שאני הבעל של התשובה, שאני עוזר ליהודים אחרים שגם הם יחזרו בתשובה. בזכות זה שנעסוק בהפצה ונעזור שנוכל להדפיס את כל ספרי רבנו ז"ל הקב"ה יתן לנו שנה טובה ומתוקה ונזכה לאריכות ימים ושנים ונזכה לראות ביחד במו עינינו בגילוי שכינה ובבניין בית המקדש ובקיבוץ גלויות במהרה בימינו אמן ואמן! לילה טוב וחודש מבורך.

אנשי שלומנו מספרים בשם ר' משה טשנסטחובר ז"ל שהיה מפרש: "אבינו מלכנו כתבנו בספר פרנסה וכלכלה" – הינו שאנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שיתן לנו פרנסה כזו שלא תוציאנו ותבטלנו מהספר, הינו מלימוד התורה. וזה: "בספר פרנסה וכלכלה" – שפרנסתנו תהיה בספר, על ידי לימוד תורה וזו תהיה הפרנסה שלנו.

ויש להוסיף גם על דבריו שמבקשים ממנו יתברך: "כתבנו בספר פרנסה וכלכלה" שהפרנסה והכלכלה שלנו תהיה בהפצת ספרי רבנו ז"ל, שכל ימי חיינו נהיה עסוקים בזה.

(אשר בנחל חלק פ, מכתב יז תקעה)

צדק צדק תרדוף.

על פי מה שאמר אדמו"ר מוהרא"ש נ"י שהעיקר הוא להיות חכם ולא לבקש להיות צודק. כי פעמים רבות אדם צועק "צדק! צדק!" ובין כך הוא נעשה רודף רח"ל. וזה "צדק צדק תרדוף" כי נעשה רודף את הזולת על ידי הצדק. על כן העיקר להיות חכם ולא להיות צודק.

וזה שאומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' קמ"ט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך (תהלים קי"ט). חצות הוא מסוגל כמו פדיון, כי הוא המתקת הדינים. כי צדק דינא, ומשפט רחמי. וזהו: "על משפטי צדקך", הינו שצדק גובר על משפט. התיקון לזה, "חצות לילה אקום" וכו', עיי"ש.

כי מה שצדק הוא דין הוא מחמת הנ"ל, שאדם אסור לו להתעקש להיות צודק אלא להעביר על מדותיו (ורבנו ז"ל בעצמו לא היה מתעקש על שום דבר, רק היה מניח שיעשו כפי שהם מבינים ולבסוף תמיד היה נעשה כפי שהוא היה רוצה).

כי כשאדם מתעקש שהצדק עמו אזי ממשיך על עצמו צרות כי בני אדם אינם חפצים לשמוע בקולו ומזה נעשה מריבות ומחלוקת וכו'. על כן 'צדק דינא', כי על ידי הצדק נמשך הדין ח"ו.

אך 'משפט רחמי'. כי כשעושה משפט ושופט את עצמו האם כך ראוי לנהוג וכו', אזי ממשיך על עצמו רחמים כי על ידי המשפט ששופט את דרכיו ואינו תקיף להיות צודק, אזי רוח הבריות נוחה הימנו וממשיך על עצמו רחמים.

וזה שמפרש רבנו ז"ל "על משפטי צדקך", הינו שצדק גובר ועולה על המשפט כי מקפיד מאד להיות צודק כנ"ל, עיקר העצה לזה היא "חצות לילה אקום". כי אז בחצות הוא המתקת הדינים כי נמשך חוט של חסד ורחמים והוא עיקר הזמן לשפוט את עצמו (לקו"מ ח"א סי' נ"ד) ובזה מברר מעצמו את הרוח רעה ודן לכף זכות את כולם.

וזה (תהלים צד) : "כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב". כי 'עד' הוא מלשון סר כמ"ש (במדבר כא) : "ונירם אבד חשבון עד דיבון" ופרש"י : 'מלכות ועול שהיה למואב בחשבון אבד משם וכן עד דיבון תרגום של סר - 'עד' כלומר סר ניר מדיבון'. וכן הוא (בראשית ד) : "ויקח לו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם השנית צילה" ופרש"י 'כי עדה היא של פריה ורביה ועל שם שמגונה עליו ומוסרת מאצלו. עדה תרגום של סורה'.

וזה פירוש : "כי עד צדק", 'עד' דיקא מלשון סר כנ"ל. הינו שסר ונסתלק הצדק, הוא מחמת כי "ישוב משפט", הינו שהמשפט שב למקומו. וכשאדם שופט את עצמו, בזה ממשיך על עצמו רחמים והצדק והדין סר ממנו. "ואחריו", הינו ואחר שהצדק נסתלק אזי "כל ישרי לב". כי אז האדם רואה ש"כל", הינו כולם (כמו 'הכל מעריכין ונערכין' וכן 'וכל מאמינים' וכמוהו רבים שפירושו 'כולם'), "ישרי לב" כי דן את כולם לכף זכות ומבין שלכולם יש ישרת לב וכוונה טובה ואין צורך בויכוחים, והבן למעשה.

[וזה (תהלים צז) : "ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו". כי כשזוכים לישוב נוכח פני ה', ועיקר הזמן לזה הוא בחצות, אזי שם אין

הפרש בין ארור המן לברוך מרדכי ובין צדק – דאיהו דין, לבין משפט – דאיהו רחמי. כי בשורש הכל אחד. נמצא ש"ענן וערפל סביביו", כי סביבו יתברך, הינו כשזוכים להתקרב אליו יתברך באמת, שם הוא ענן וערפל וקשה לראות הפרש בין דין לרחמים. וזה מחמת ש"צדק ומשפט" שהם דין ורחמים כנ"ל, הם "מכון כסאו" הינו שהוא יתברך יושב בכסאו על שניהם ושם הם מאוחדים בתכלית האחדות והעיקר הוא להמשיך את ההשגה הזאת על כל היום שיראה רק חסד וכמובא (חגיגה יב:) שעל ידי עבודתו יתברך בלילה נמשך חוט של חסד ביום, והבן היטב].

ושמעתי מידידי הראש ישיבה ר' יואל ראטה נ"י שבזה מובן מה שאמר ר' שמעון באדרא זוטא (האזינו דף רצב): 'אסהדנא עלי דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא דלא יערע בדינוי דצדק ולא יוקיד עלמא בשלהובוי', הינו שהיה מצטער כל ימיו על העולם שלא יתעוררו הדינים של 'צדק' ולא ישרוף הצדק את העולם בשלהבת שלו.

והוא כנ"ל, כי כשאחד עומד על דבריו וטוען שהצדק איתו אזי יכול להיות נעשה רודף ולעורר מחלוקת גדולה רח"ל ובזה מחריב את העולם, ה' ישמרנו. ועל זה היה ר' שמעון מצטער שלא יהיה מי שיתעקש שהצדק איתו וישרוף את העולם על ידי המחלוקת, ודפח"ח.

***

צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך.

צריך ביאור על מה בא הכפל 'צדק צדק'.

(ב) קשה אומרו השכר 'למען תחיה וירשת' עבור מה שתדון את הצדק. שהרי נראה כעובד על מנת לקבל שכר וכבר אמרו : 'אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס'.

(ג) פתח בירושה - 'למען תחיה וירשת', וסיים במתנה - 'אשר ה' אלקיך נותן לך'. והנכון יאמר 'אשר ה' אלקיך מוריש לך' או שגם בראשון ידבר בלשון מתנה.

(ד) לעולם פרשת שופטים תחול בחודש אלול וצריך להבין השייכות.

יש לומר כי התפלה נקראת 'צדק' וכמובא (ברכות יד.). : 'אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו'. ופרש"י צדק - תפלה, שמצדיקו לבוראו. הינו שהתפלה נקראת צדק על שם שעל ידי התפלה נעשה צדיק לפני בוראו.

כי אין עוד שעשוע ונחת גדול יותר לפניו יתברך ממה שבאים לפניו בתפלה והיא עיקר הדבקות וכל המרבה בתפלה נענה (ירושלמי ברכות דף לא).

וזה : "צדק צדק תרדוף" הינו שתראה לרדוף אחר התפלה הנקראת צדק ולעסוק בה עוד ועוד, וכמו שדרשו על "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'" - חזור וקוה. ועל זה בא הכפל במילת 'צדק' כי תמיד צריכים לעסוק בזה ולהתחזק בתפלה כי היא אחד מארבעה דברים הצריכים חיזוק.

והכתוב משמיע מה טעם יש לך לרדוף אחר התפלה - "למען תחיה", כי רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"א סי' ט') שעיקר החיות מקבלים מהתפלה שנאמר "תפלה לאל חיי". כי כשאדם אוחז בחרב התפלה אזי הוא חי בטוב ותמיד יש לו במה לחזק את עצמו וכמו שאומר רבנו

ז"ל (שיחות הר"ן סי' נ"ג) כי מי שיש לו אמונה אזי חייו חיים. ועיקר האמונה היא על ידי תפלה (לקו"מ ח"א סי' ס"ב).

וכשיאחז בזה אזי יחיה בעולם הזה כדוגמת עולם הבא. וזה : "וירשת את הארץ" היא הארץ העליונה, ארץ החיים, "אשר ה' אלקיך נותן לך". הינו מה שהוא יתברך נותן לך בתורת מתנה שיש לה הפסק, תהפוך על ידי התפלה ל"וירשת" - ירושה שאין לה הפסק (ב"ב קכט:).

הינו שהדבקות בו יתברך אשר היא עיקר החיים, בחי' ארץ העליונה כנ"ל, לא תהיה אצלך כמתנה ודבר ארעי, פעם טמא ופעם טהור וכו' כי תהיה אצלך בקביעות ללא הפסק כירושה.

כי רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"א סי' ד') שאנו רואים, שלפעמים נתלהב אדם בתוך התפלה ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו. וכשרואה אדם ההתנוצצות הזאת, אף - על - גב דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגלה ג.), תכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול, לדבק את עצמו באור אין סוף, וכשעור התגלות אין סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו, כל אלו התבות אומר בדבקות גדול ובמסירת נפשו ובבטול כחותיו. ובשעה שנתבטל לגבי אין סוף, אזי הוא בבחינת: "ולא ידע איש", שאפלו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו, עיי"ש.

נמצא שמה שזכה להתלהבות והארה גדולה זה בחי' מתנה שה' יתברך נתן לו על ידי שעסק קצת בתפלה. אך כשזוכה להתמיד בתפלה הופך את המתנה לירושה ומאיר לו תמיד. ואף שרבנו ז"ל כתב שם בהמשך דבריו הקדושים 'אבל זאת הבחינה צריך להיות רצוא ושוב, כדי שיתקיים ישותו'. הוא כי בודאי ההכרח שישוב קצת לאחוריו מדבקותו הגדולה כי אי אפשר לאחוז בזה בקביעות. אך כשזוכה לרשת את ההתלהבות הנ"ל אזי גם כששב לאחוריו, הוא עדיין משיג

בזה הרבה יותר ממי שלא זכה לזה. כי הרשימו שנשאר אצלו עדיין גדול מאד, הרבה יותר ממי שעדיין אוהז בבחי' מתנה (ועיין מזה בלקו"מ ח"א סי' ל"ח בעניין ארז נפל במקומנו).

ובזה יובן מפני מה עשה ה' ככה שפרשת שופטים תחול בחודש אלול. והוא כי בראש השנה מבקשים על חיים, 'זכרנו לחיים', 'מלך חפץ בחיים' וכו'. כי אז הוא זמן המשפט והוא יתברך חותך חיים לכל חי.

ועל כן הקדים את חודש אלול לעורר על התפלה הנקראת 'צדק' כנ"ל. וכשאוחזים בה זוכים לחיים אמיתיים כנ"ל, וזה גם 'למען תחיה' הינו שתאחז בחרב התפלה אזי בראש השנה תכתב בספר החיים ותחיה. כי צדיקים העוסקים בתפלה הנקראת 'צדק' כי מצדיקה אותם לפני בוראם, נכתבים לאלתר בספר החיים, וזה 'למען תחייה' הינו שתכתב על ידה בספר החיים. וזה שביקש דוד המלך (תהלים קיט) : 'לאמרתך חייני' הינו שתכתבני בספר החיים ותחיני 'לאמרתך', הינו בעבור אמרתך שאוכל להמשיך ולומר לפניך עוד ועוד אמירות בתפלה, והבן למעשה.

***

שופטים ושוטרים תתן לך וגו'.

האלשיך הק' זי"ע היקשה שמילת 'לך' מיותרת וכן אומרו 'אשר ה' אלקיך נותן לך' גם הוא מיותר.

(ב) היה ראוי לומר 'תתן בשערים'. מהו 'בשעריך' שמשמע שערים המיוחדים לך וצריך ביאור.

(ג) "ושפטו את העם" וגו'. נראה פשוט שישפטו את העם ומה צורך להודיע.

ד) בכל מקום מתרגם שוטרים – סרכיא. וכאן תרגם 'פורענין' ונראה שאינם השוטרים שמדבר עליהם בכל מקום.

ה) עוד הקשה האלשיך למה לא ידבר לנוכח עם הדיינים לומר : "שיפטו צדק".

ו) פרשת שופטים לעולם תהיה בחודש אלול ובודאי דבר הוא שסיבב ה' ככה.

וכל זה יתבאר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' ו') כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום. כי מי שרודף אחר הכבוד, אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו (משלי כ"ה) : "כבוד מלכים חקור דבר", והכל חוקרים אחריו ושואלים : מי הוא זה ואיזהו, שחולקים לו כבוד הזה, וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה. אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה לכבוד אלקים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (שם) : "כבוד אלקים הסתר דבר", כי אסור לחקור על הכבוד הזה. ואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על ידי תשובה. ועיקר התשובה כשישמע בזיונו, ידום וישתוק, כי לית כבוד בלא כ"ף, והכ"ף הוא כתר, בחינת אהיה, בחינת תשובה, כי אהיה דא אנא זמין למהוי. הינו קודם התשובה, עדיין אין לו הויה, כאילו עדיין לא נתהוה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא, וכשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה, אז הוא בבחינת אהיה, הינו שיהיה לו הויה בעולם, הינו אנא זמין למהוי.

וזה בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא לח : לט.) : 'הבא לטהר מסייעין לו משל לאחד, שבא לקנות אפרסמון. אומרים לו : המתן וכו', וזה בחינת כתר, כמו שכתוב (איוב ל"ו) : "כתר לי זעיר ואחורך וכו' וכו'".

וכשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא, בקי בשוב, כמו שכתוב: 'זכאה מאן דעיל ונפיק' (זהר ויקהל ריג: ,האזינו רצב.) : וזה בחינת (תהלים קל"ט): "אם אסק שמים שם אתה", בחינת עיל, בחינת בקי ברצוא. "ואציעה שאול הנך", בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב. וזה (שיר השירים ו): "אני לדודי ודודי לי". 'אני לדודי', זה בחינת עיל. 'ודודי לי' זה בחינת ונפיק. [וזה סוד כונת אלול], וזה עקר כבודו וכו' וכו', עיי"ש.

נמצא שבחודש אלול אז מאיר דרך התשובה, להיות בקי ברצוא ובקי בשוב, להתחזק ברצון, בחי' כתר, שתהיה לו הויה בעולם, ועל זה צריך להתמזין כי הבא ליטהר מסייעין לו - אומרים לו המתן.

ובאמת, שלושת החודשים תמוז אב אלול שייכים זה לזה (א) ונקראים תקופת תמוז. כי הגם שעיקר ימי התשובה הם באלול וכו"ל, אך מתחילים כבר מתמוז שעל כן דורשי רשומות נתנו בהם סימן : תמוז ראשי תיבות ז'מני ת'שובה מ'משמים ו'באים. וכן אב - א'לול ב'א. וכן קצת אחר כך ישנם עשרת ימי תשובה מראש השנה ועד יום הכיפורים (ב).

וכשאדם עוסק בתשובה בחודשים הללו שהם סוף השנה, ומבקש לתקן את אשר קלקל במשך השנה, אזי גם אם אחר כך בשאר חודשי השנה לא יעלה לו יפה, ימשיך עליו ה' יתברך את חסדו בעבור תוקף הרצון שמכניס בעצמו בימים הללו וכמובא בבני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א') כי מה שטרם הבריאה הספיק מחשבתן של ישראל אשר עלו במחשבה לפניו שיפעלו מצות ומעשים טובים, זה היה מספיק בכדי לברוא את העולמות הגם שלא היו ישראל עדיין במציאות ולא סיגלו עדיין מצות ומעשים טובים, עם כל זה הספיק לאתערותא מחשבתן של ישראל מה שיעשו אחר כך, הנה נשאר הכח הזה בימי רצון הללו באלול שאז היה הרצון הזה בשעת בריאת

העולם, מאז והלאה הוקבע לדורות אפילו ח"ו אין זכות ביד ישראל רק מקבלים על עצמם לעשות כשיושעו מצרתם ועניים ומרודם, הנה השם יתברך היודע ועד אשר ישראל בטבעם המה לחלקו ית"ש ובוחרים אותו לעבוד לבדו רק תוקף הגלות והצרות והעוני והשעבוד מונע אותם, הנה מספיק גם כעת הסיגול מה שיסגלו אח"כ כמו בשעת בריאת העולם שהיה הדבר רק ברצונו ית"ש היינו במחשבתו וידיעתו, עיי"ש.

על כן העיקר הוא הרצון, בחי' כתר, בחי' אהיה, שמחזק עצמו ברצונות חזקים בשלושת החודשים הללו תמוז אב אלול. כי כשהי' יתברך רואה שמקבלים על עצמם ומתחזקים ברצונות בזמני התשובה כנ"ל, אזי דן אותם לכף זכות אם אחר כך נופלים מזה כי תוקף הגלות והצרות והעוני מונע אותם כנ"ל.

וזה שמובא (ג) פירוש הפסוק (תהלים ע"ה) "כי אקח מועד אני מישרים אשפוט" כי כשאדם מתנצל את עצמו שאינו עוסק בעבודת ה' בתורה ותפלה מחמת שטרוד בפרנסתו וילדיו וכו'. אזי ה' יתברך לוקח מועד שבו אינו טרוד כשבתות וימים טובים וצופה ומסתכל כיצד נוהג בהם אותו אדם. ואם גם בהם אינו עוסק בתורה וכו' אזי יוצא חייב בדינו כי שוב אין לו במה להתנצל את עצמו. אך אם קובע בהם את לימודו והולך לבית הכנסת להתפלל וכו' אזי לא ללמד על עצמו יצא המועד אלא על כלל כל הימים יצא לדון את האיש לכף זכות ומעלה עליו שעסק בעבודתו יתברך גם בימים בהם היה טרוד. וזה פירוש: "כי אקח מועד" בו אין טרדת הפרנסה ולפיו "אני מישרים אשפוט" את האדם כי בזה יבחן ויצא דינו ואין משפט ישר מזה.

וזה שפסק (טו"ש"ע חו"מ סי' ה') 'אין דנין זלילה. זמה דברים אמורים – בתחילת דין. אבל אם התחילו לדון ביום גומרין זלילה'. כי לילה הוא בחי' אמרום כשעוברות על האדם מניעות ואינו יכול לעסוק בעבודת ה' יתברך כראוי ואז אין דנין אותו כי יוכל להתנצל ולומר שהיה טרוד מאד ומה היה לו לעשות. אך כל זה מדובר בתחילת

דין, הינו שלא מתחילים לדונו לפי מה שעשה צעת שהיה לילה וחוסך. אבל אם התחילו לדון ביום, שהוא בחי' הזמנים שהאיר והזריח לו ולא היה טרוד, אזי גומרין בלילה כי ממה שעשה ביום נלמד על הלילה. ואם צעת שהיה פנוי מטרדות הכנים את עלמו בעבודת ה' כפי בחינתו, אזי באמת יוכל להתנכל שבזמנים הקשים, בחי' לילה, היה טרוד מאד ולכן לא עלה בידו כראוי. אך אם גם בזמנים שהם בחי' יום ללא טרדות, גם אז לא עסק כראוי בעבודתו יתברך, לא יוכל לטעון כנ"ל ובזה נגמר דינו גם על הלילה, ודו"ק.

וכן הוא לגבי שלושת החודשים הנ"ל אם עוסקים בהם בתשובה וברצונות אל ה' יתברך אזי מהם יצא המשפט לטובה גם לשאר חודשי השנה וכנ"ל.

ובזה יובן מה שנפסק להלכה (שו"ע או"ח סי' תר"ג) : 'אף מי שאינו נזהר מפת של נכרים, בעשרת ימי תשובה צריך ליזהר'. וכתב על זה הברכי יוסף (אורח חיים סימן תרג) : 'ומזה ישכיל אנוש להיזהר בין כסה לעשור עלי עצור כמה דברים שמקל בהם בשאר ימים'. ומקשים העולם מה מועיל שיזהר בעשרת ימי תשובה כיון שבשאר הימים אינו נזהר. וכמו זר נחשב ונדמה כגונב דעת העליונה ח"ו כי בעשרת ימי תשובה מראה עצמו כמדקדק במצוות ותיכף אחר כך שב למנהגו.

ועל פי הנ"ל מובן היטב. כי בודאי שכל אחד מישראל משתוקק מאד לעבוד את ה' יתברך ולהתחזק ברצונות וכיסופין, אלא שהשאור שבעיסה הוא היצר הרע ושיעבוד מלכויות, עניות ודחקות מעקב (ברכות יז). על כן נתן ה' יתברך את זמני התשובה לראות מה יעשה בהם כל אחד, כי אז מאיר אור גדול מלמעלה, הארת הרצון, ובקל נמשך הלב אליו יתברך. וכשאדם מתגבר בימים האלו למשוך את עצמו אל הקדושה אזי יוצא דינו לזכות ופוטר את עצמו מן הדין גם על שאר הימים וכנ"ל.

לכן גם מי שאינו נזהר מפת עכו"ם (וכן בעוד כמה דברים כפי דברי הברכי יוסף הנ"ל) בשאר השנה מחמת תוקף טרדותיו וקטנות דעתו, אך אם

יזהר בזה בעשרת ימי תשובה שהם התכלית והעיקר מכל ימי התשובה שהחלו מתקופת תמוז כנ"ל, אזי בזה מראה לדעת שכל חשקו ורצונו במשך כל השנה הוא להיזהר מפת עכו"ם ולהתחבר אל אביו שבשמים אלא ששעבוד המלכויות וקטנות הדעת מונעים ממנו, ובזה יצא משפטו לאור ויחתם לחיים ולשלום ביום הכיפורים.

וזה שמובא בבני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א') : והיה עקב תשמעון וכו' ושמרתם וכו' ושמר וכו' [דברים ז יב], כל שלטי הגבורים פירשו מהו לשון עקב, גם 'והיה' לשון שמחה, ויש לרמז, דהנה לעיל מיניה כתיב ושמרת את המצוה וכו' היום לעשותם, היינו היום בכל יום ויום ולא לדחות המצוה והמשפטים מיום אל יום, ואף על פי כן : 'והיה (שמחה תהיה לפניו ית"ש) עקב תשמעון את המשפטים האלה' (היינו אם ח"ו תתשללו במצות ועל כל פנים בעקב, היינו בסוף השנה שהוא אלול תשמעון וכו', על דרך שכתבתי בפסוק בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, היינו אלול) ושמרתם ועשיתם אותם, כי אין לך אדם מישראל שלא יהיו מעוררין אותו בהרהורי תשובה בימים האלה, רק האדם מחויב להתאמץ בדבר כשרואה שמעוררין אותו מן השמים יחזיק באותו התעוררות ולא יתרפה, אז אפילו רק בעקב תשמעון וכו' ושמר ה' אלקיך לך וכו', עיי"ש והוא ככל דברינו הנ"ל שגם מי שמתעורר לשמוע בקולו יתברך בעקב ובסוף השנה, גם זה טוב מאד ויזכה שישמור לו ה' את הברית.

כללו של דבר הוא הרצון הטוב שעולה על הכל. כי הרצון הוא בחי' כתר, אהיה, בחי' תשובה כנ"ל. וכמובא בסי' ו' הנ"ל שהביא רבנו ז"ל : 'הבא ליטהר מסייעין לו, אומרים לו המתין'. כי עיקר הסיוע שמסייעין למי שבא ליטהר הוא שמלמדים אותו שעליו להמתין. כי לא בפעם אחת אפשר להיכנס אל הקדושה ולזכות לכל המדרגות. ופעם דיברתי מזה עם אדמו"ר הקדוש והנורא נרו יאיר ושאלתי שאם משמים מלמדים את הבא ליטהר שעליו להמתין, נראה מזה שגם הוא

צריך לטעון ולומר לפני ה' יתברך 'המתן' לי עד שאזכה לשוב אליך כראוי.

(ושורש העניין לטעון לפניו יתברך את מה שטוען כלפינו, מובא במדרש (תנחומא כי תלך ט'): 'זכור את אשר עשה לך עמלק' – אמרו ישראל לפני הקב"ה: רבש"ע, אתה אומר לנו 'זכור', אתה 'זכור'. שאנו שכחה מלויה בנו, ואתה אין לפניך שכחה).

ואמר לי על זה אדמו"ר נ"י שכן הוא באמת. וכן סיפר ר' נתן ז"ל שבראשית דרכו היה נוהג להתפלל: "רבנו של עולם, עד שזוכים להיות איש כשר לוקח זמן, בנתיים המשך עלי פרנסה בנקל". והרי בפירוש שטען לפני ה' יתברך שלוקח זמן עד שנעשים איש כשר ועל כן ראוי להמתין ולסייע לו עם הפרנסה.

ולכן כשבא ליטהר בחודשי התשובה אזי מסייעין לו ואף אם אחר כך נופל ושב לאחוריו, ממתנינים לו ודנים אותו לכף זכות כנ"ל.

והנה מובא בבני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א') כי באלול אנו אומרים בתפלתנו בסליחות, לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך כדלים וכרשים דפקנו דלתיך, דהנה חודשים הקודמים תמוז אב נקראים דלים ורשים (עד כי ירחמם הש"י במהרה) ומבאר שם באופן ראשון מכתבי האריז"ל, ובאופן שני כתב: דהנה בספר יצירה (שכתבתי לעיל במאמרי תמוז ואב [מאמר א' אות ב']) חוש ראייה לתמוז, חוש שמיעה לאב עשיה לאלול (כמו"ש לעיל [אות ו']) המליך אות י' במעשה וכו' וצר בו וכו' אלול בשנה), הנה ר' איה ש'מיעה המתייחסים לתמוז ואב ראשי תיבותיה אתוון ר"ש, על כן נקראים אלו הב' חדשים (כעת בעוה"ר) רשי"ם וכו' והנה בהגיע אח"כ חודש אלול בחינת עשיה כמבואר בספר יצירה הנ"ל (הגם דשם אמרו מעשה, החוש נקרא עשיה), הנה יצורף הע' של ראשי תיבות ע'שיה לתיבת ר"ש הנ"ל ומתהווה שע"ר לדופקי בתשובה, עיי"ש.

ובזה יובן: "שופטים ושוטרים תתן לך". וכבר מבואר (ד) ששופטים ושוטרים המוזכרים כאן הם מה שהאדם צריך לשפוט ולדון את עצמו

ליישר אורחותיו וכמובא ב'בית אהרן' מקארלין (על הפרשה) ששמע מאביו שעל כן התרגום כאן תירגם : 'דיינין ופורענין' ולא 'סרכיא' כמו בכל מקום שמתרגם מילת שוטרים. כי בכאן הוא רמז שצריך כל אחד לעשות לו בלבו שופט ושוטר בכדי שלא יסור ח"ו מדרכי ה' יתברך, עיי"ש.

ועל זה מגלה התורה מתי עיקר הזמן שיש לאדם לשפוט ולדון את עצמו : "בכל שעריך", כי 'שער' הם החודשים תמוז אב אלול כנ"ל, ובכל שנה ושנה שה' יתברך נותן חיים לאדם ומביאו לחודשים הללו אזי יש לו להתחזק בתשובה, לדון ולשפוט את עצמו שיהיה בקי ברצוא ובקי בשוב, שזה פירוש 'בכל ש'ע'ר'יך אשר ה' אלקיך נותן לך' - בכל שנה שה' אלקיך נותן לך לחיות בזה העולם, כשתגיע לחודשים הנקראים שער כנ"ל, עד כי יבוא יומך ותעזוב את העולם. ואם אכן התחזקת בתשובה בכל שנה לפחות בשלושת החודשים הללו, אזי גם אם לא עלה לך יפה בשאר השנה וכך עזבת את העולם, אזי מעלה עליך כאילו עשית כל מה שהיה עליך לעשות וכמובא בשל"ה הק' זי"ע (שער האותיות אות הקו"ף - קדושת הזווג) וזו לשונו : והבא ליטהר, אף כי עשה זו העבירה כמה וכמה פעמים למאות בלי מספר, אמצא לו תקנה. כי כבר נודע, הקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה (קידושין מ א), אם היה לו מחשבה טובה לעשות כך וכך, ומת ולא נגמר המעשה, הקדוש ברוך הוא מצרף המחשבה כאילו היתה נעשית בפועל, עיי"ש וכן בפרשת ראה שכתב : כי האדם אינו אלא כשכיר יום דבר יום ביומו כל זמן שהוא חי ולא עליו המלאכה לגמור, רק כשהוא עושה תמיד מה שרבו מזמין לו לעשות בו מלאכה אף כשמת ולא גמר כל מלאכת רבו מעלה עליו כאילו עשאה מאחר שהחסרון לא היה מצדו, עד כאן לשונו הק'.

ולכן דקדק הכתוב : "שעריך" - השערים (שהם שלושת החודשים הנ"ל) שלך דיקא. כי חכמינו הקדושים אומרים (עבודה זרה יט) : 'בתחילה נקראת התורה על שמו של הקדוש ברוך הוא ולבסוף נקראת

על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה' ופרש"י
שנקראת על שמו של אותו תלמיד שטרח בה כדכתיב ובתורתו
דמשמע של כל אדם.

וכן הוא בזה, כשאדם מתחזק בתשובה בשלושת החודשים הללו אזי
הם נקראים על שמו 'שעריך' - השערים שלך : תמוז אב אלול, כי
טרחת בהם.

ועל כן נכתב "תתן לך" - להנאתך ולטובתך (ה). כי מה שתתן שופטים
ושוטרים לדון את עצמך בכל שעריך - הם תמוז אב אלול כנ"ל, הוא
'לך' ולטובתך. כי לפי זה ידונו אותך על שאר חודשי השנה אף אם לא
עלו לך יפה וכנ"ל, ונמצא שאין טובה והנאה גדולה מזו.

"לשבטיך" - בחי' 'שבט מוסר' (משלי כב). כי לשם כך נותן לך את
החודשים הללו בכל שנה ולפיהם תידון בשנה שאחריה. ועל כן צריך
שלא להיות בטלן אלא להתעורר לשפוט ולייסר את עצמו בשבט
מוסר באמת. כי ר' נתן ז"ל אמר שבאלול כולם צועקים 'אלול!
אלול!' ולבסוף לא עושים כלום. על כן העיקר להתעורר באמת
לשפוט ולדון את עצמו בשבט מוסר שהוא תשובה מתוך רצונות
אמיתיים ובזה יתקיים "ושפטו את העם משפט צדק". כי 'העם' היא
בחי' פחותה כמובא (ו). שזה בחי' המדרגה הפחותה שנמצאת בלבו
של כל אחד (עיין לקו"מ ח"א סי' ס"ב). ובזה שיתעורר לשוב בחודשי
התשובה אזי משמים ישפטו את 'העם' שבו בעצמו 'משפט צדק' -
וילמדו עליו זכות (ז) גם אם אחר כך נפל מרצונותיו ולא הצליח
להוציא אל הפועל במשך שאר חודשי השנה את כל רצונותיו הטובים
שהיו לו בחודשי התשובה.

ולכן לא נאמר כאן כציווי "שיפטו צדק" כי אינו מדבר ומצווה דיינים
בשר ודם אלא אומר ומגלה שאם תנהג כך ותתעורר לשוב בחודשים
הנ"ל, אזי ממילא 'ושפטו' מן השמים 'את העם משפט צדק' כנ"ל.

ועל כן פרשת שופטים חלה בחודש אלול אשר הוא העיקרי מחודשי התשובה ועליו נאמרו כוונות אלול שרבנו ז"ל מזכיר בסי' ו' הנ"ל. כי הפרשה הזו באה לעורר את האדם להתחזק ברצונות אליו ית' ולהיות בקי בדרכי התשובה ובזה יחתם לחיים טובים ולשלום בזה ובבא ככל דברינו הנ"ל וכן שמעתי מאדמו"ר מוהרא"ש נ"י כי "לך ל'שבטיך ו'שפטו א'ת" ראשי תיבות 'אלול' והבן היטב כי עמוק הוא.

שייך לעיל. מובא בשיחות הר"ן סי' רפ"ח שפעם אחת אמר לאיש אחד בזו הלשון (אבות ב' י' שבת קנג.): 'שוב יום אחד לפני מיתתך', ודחק ומשך תבת יום אחד. וכונתו היה לענין מה שמפיל את האדם מה שקדם לו ומה שלאחריו. דהינו מה שרואה שלפעמים מתעורר קצת להשם יתברך, אבל קדם ואחר כך היה מה שהיה, כפי מה שעובר על כל אחד לפי בחינתו. ומחמת זה נופלים רבים מעבודתם כידוע. ועל זה אמר רבנו זכרונו לברכה להאיש הנ"ל וגער עליו ואמר: שוב יום אחד לפני מיתתך. כלומר שאפילו אם לא תזכה כל ימי חייך קדם שתמות כי אם לשוב להשם יתברך יום אחד בלבד גם זה טוב מאד ויקר מכל הון, כי מה יתרון לאדם מכל עמלו ולא ישאר לו מכל יגיעתו כל ימי חייו כי אם זה היום ששב לה'. וזהו "שוב יום אחד לפני מיתתך" כנזכר לעיל והבן לקשר את זה עם כל הנאמר למעלה.

אודות מה שכולם צועקים אלול! אלול! ולבסוף לא עושים מאומה וכו', כתב אדמו"ר נרו יאיר (אשר בנחל, חלק יג מכתב א' תתיא) כי על פי רוב אדם חושב שהרצון לבד מספיק, באמת הרצון הוא גדול מאד כי בלי רצון אי אפשר להגיע לשום דבר כמובא כמה פעמים בספרי רבנו ז"ל. אבל העיקר שצריכים גם להוציא מהכח אל הפועל וכו', עיי"ש.

ובאמת העיקר מה שצריך להתחזק בזמני התשובה הוא לשמוע בזיונו לידום ולשתוק אשר זו עיקר התשובה. ושיבקש הרבה על הדבר שיזכה להרבות בכבוד המקום ולמעט בכבוד עצמו עד שכבודו לאין ולאפס יהיה ולא ישגיח על בזיונו, ויבקש לקבל מהשכל של הצדיק וכו' וכו' וכן שאר הדרכים והעצות המבוארות בדברי רבנו ז"ל בסי' ו'

הנ"ל וכן אמירת תיקוני זוהר שרבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן, סי' קכז) שמה שנוהגין לומר תיקונים באלול, שהניגון של התיקונים, וגם מהחלישות הלב שיש לכל אחד אז מחמת שכל אחד מתאחר אז בבית המדרש יותר מרגילותו, מכל זה נעשה דברים עליונים ותקונים גדולים למעלה, עיי"ש. וכן להרבות בצדקה וכו', וכשמשתדל ללכת כפי הדרכים האלו ולהרבות בתפלה עליהם, זוהי תקוותו לעד ובזה מעלה עליו כאילו עשה כל מה שמוטל עליו, ואשריו ואשרי חלקו.

(א) עיין פסחים צד: לגבי מהלך החמה: 'ניסן אייר וסיון מהלכת בהרים כדי לפשר את השלגין תמוז אב ואלול מהלכת בישוב כדי לבשל את הפירות וכו'. (ב) ראש השנה יח. דרשו על הפסוק 'דרשו ה' בהמצאו' - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. (ג) עיין פלא יועץ, שבת: 'וידוע מה שפרשו הקדמונים על הפסוק (תהלים עה ג) כי אקח מועד אני מישרים אשפט. שמי שמאבד הזמן ואינו עוסק בתורה בשבתות ובמועדים, ענוש יענש גם על ימי החל, ואין לו מקום פטור באמרו שהיה טרוד על המחיה ועל הכלכלה, שהרי שבתות ומועדים יוכיחו כי אין בפיהו נכונה'. (ד) עיין בשל"ה הק' (פרשת שופטים דרך חיים תוכחת מוסר), עבודת ישראל (פרשת שופטים ד"ה שופטים), בני יששכר (מאמרי חודש אלול מאמר א', אות י) ועוד. (ה) כמו שפרש"י על הנאמר באברהם אבינו "לך לך" - להנאתך ולטובתך. (ו) תנחומא בלק, יז: 'כל מקום שנאמר העם לשון גנאי הוא'. (ז) תנחומא שופטים, ד': 'ושפטו את העם משפט צדק - שיהיו מלמדין זכות על הדור'.

***

שופטים ושוטרים תתן לך וגו'.

הקושיות מבוארות ואענה את חלקי בעזרתו יתברך.

מובא בבאר מים חיים (פרשת כי תצא) בשם הרב האלקי הבעל שם טוב זצוקללה"ה זי"ע ועל כל ישראל בפסוק (תהלים צ"ב ט') "כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאבדו". ותוכן דבריו כי ידוע (תיקוני זוהר קכ"ב ע"ב) אשר לית אתר פנוי מניה "ומלכותו בכל משלה" (שם ק"ג, י"ט) ואפילו במקום תוקף הרע והסטרא אחרא אי אפשר שלא יהיה בו ניצוץ קדושה מאורו ברוך הוא המחיה אותו (שאם לא כן עשיתו רשות בפני עצמו ח"ו ואין עוד מלבדו כתיב (דברים ד', ל"ה). ואך הקליפה לגודל הרע אשר שם המסבב את הניצוץ ההוא סביב סביב

בבחינת (תהלים י"ב, ט') "סביב רשעים יתהלכון". והניצוץ הוא שם מעט מן המעט קטן בתכלית ונחשב שם בבחינת מיתה עד עת קץ שרוח הטומאה יעבור מן הארץ. היא מתגברת על הקדושה כאשר תוכל ואומרת אני ואפסי עוד כנודע והכל בכח ניצוץ ה' המחיה אותה והבן.

וזה הכל סיבה מאת ה' שיוצר אור ובורא רע בכדי להיטיב לבריותיו על ידי זה כמשל הזונה הנזכר בזוה"ק (תרומה קס"ג) שהרע יסית לאדם לעבור על רצונו ברוך הוא והאדם יהיה כופה תאותו לשם ה' ויקבל שכרו בתכלית הטובה. וכאשר יביט האדם אל זה כאשר יראה יצרו מסיתו לדבר רע להתעולל עלילות ברשע, שכל זה כביכול הוא ה' בעצמו הנעלם שם ומכוון לטובתו שלא יפנה לבו אל הדבר ההוא בכדי לקבל טובה שלימה. הרי בזה בא לאהבה גמורה לאהבה את ה' תכלית אהבה. כשרואה צמצומי אלקינו ברוך הוא וברוך שמו להתצמצם בחושך וברע כזה לטובתו. הרי כל נפשו ונשמתו יתן אליו באהבה גמורה בראותו את פני ה' אביו שבשמים שמה, ופורש משם. וממילא כל בחינת הקליפה והרע אשר שם נכנע ונתבטל, וניצוץ אלקינו יתברך, מתעלה ועולה למעלה.

וזה שאמר הכתוב "כי הנה אויביך ה'". כלומר כל האויבים, כל בחינת הרע והקליפות, כביכול ה' בעצמו הוא בראם והוא המחיים עד עת קץ בכדי להיטיב לבריותיו על ידי זה. ובזה "הנה אויביך יאבדו". כי כשנזכר האדם על זה תיכף מתאוה תאוה לה' אשר בדבר ההוא ומכניע את הרע תכלית ההכנעה, עכלה"ק.

(ובדרך הלכה אומרים רמז בפסוק (שמואל ב, כב) : "ואויבי תתה לי ערף", כי "תתה" קרוב להישמע כמו 'טאטע' שהוא אבא באידיש. כי באמת גם אויבי הם טאטע, והבן).

(פעם כתבתי לאדמו"ר הקדוש והנורא נרו יאיר על שמות הרשעים האחרים שמלכרים אותם, הינו הס"מ ימ"ץ והגנב וכו' וכו' איך שלמעלה הם כולם שמות

ויחודים עליונים (כגון סיני"י שמאי"ר את הדרך אליו ית' צבחי' ופרעה הקריב ולקו"מ ח"ב סי' י"ג) וכמוכח איך שאין הפרש בין ארור המן לצרוך מרדכי וכו', רק שפה למטה כשמסתכל אז נעשה מזה מה שנעשה וכו'. והשיב לי : "שהדבר הזה אמת וליב ונכון כי כל דבר מה שקורה עם האדם בזה העולם יש לו שורש למעלה, למעלה זה שמות עליונים ולמטה זה מתהפך לעונשים קשים ומרים ודינים גדולים ולכן יפה כיוונת).

ובזה יש לפרש מה שאומרים מראש חודש אלול מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי' וכתוב שם : "צרי ואויבי לי המה כשלו ונפלו", כי כשאדע שגם צרי ואויבי לי הם ולטובתי הם וכמו שאמר ה' יתברך לאברהם אבינו : "לך לך" ופרש"י להנאתך ולטובתך. וכן הוא בזה ש"צרי ואויבי לי" - לי ממש, להנאתי וטובתי, אזי "המה כשלו ונפלו" כי יתפרדו כל פועלי און. ואת זה אומרים מראש חודש אלול לחקוק בעצמנו שבודאי ה' יתברך יחוס ויחמול ויכתבנו לחיים טובים על ידי תוקף האמונה שנכניס בעצמנו שגם הצרים והאויבים לטובתנו המה וכן אמר אדמו"ר נ"י כי 'רשע' הוא ראשי תיבות ר'בונו ש'ל ע'ולם כי בודאי שנמצא גם אצל הרשע ומחייה אותו וכשיזכור את זה אזי יתפרדו כל פועלי און.

ואומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' ט"ו) מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלה לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשורשה. ובמה מעלין את היראה? בבחינת משפט, כמו שכתוב (משלי כט): "מלך במשפט יעמיד ארץ", וארץ הוא בחינת יראה, כמו שכתוב (תהלים ע"ו): "ארץ יראה", הינו שישפוט את כל עסקיו, כמו שכתוב (שם קי"ב) : "יכלכל דבריו במשפט", הינו שישפוט וידין בעצמו כל עסקיו, ובזה יסיר מעליו כל הפחדים, ויעלה בחינת יראה ברה ונקיה, ותישאר אך יראת השם ולא יראה אחרת. כי כשאינ אדם דן ושופט את עצמו, אזי דנין ושופטין אותו למעלה, כי אם אין דין למטה יש דין למעלה, עיי"ש.

ובזה יובן : "שופטים ושוטרים" בחי' משפט שצריך לשפוט ולייסר את עצמו, "תתן לך" – לטובתך ולהנאתך. כי בזה שתשפוט ותייסר את עצמך אזי תינצל מדין של מעלה, כי אם יש דין למטה אין דין למעלה ובודאי זו טובה והנאה גדולה לך להינצל מדין של מעלה.

והעיקר בזה הוא שאת בחי' משפט "תתן לך" דיקא ולא לזולתך. כי את הזולת צריכים לעורר ולחזק ולא לדון ולהוכיח באופן שיבאיש ריחו וירחקו מן הקדושה וכמובא בתולדות יעקב יוסף (פרשת קדושים, ז) על הפסוק : "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" (במדבר כא, ו), שהם ב' מיני מוכיחים. והוא ע"פ משל ששמעתי ממורי ששלת המלך בנו יחידו מעל פניו, ושילח את ב' עבדיו, וחזר א' והלשין הבן אל אביו וכו', והשני אמר כדברים האלה, רק שדיבר מצד שהיה צער לו בצער המלך ובנו שנשלח מעל פניו זמן רב עד שנשכח ממנו נמוסי המלכות וכל מכבדו הזילוהו, ואז נתמלא המלך רחמים וכו'. כך יש מוכיח בשער שמדבר בגנות ישראל, וח"ו על ידי זה גורם נחש הקדמוני וכו', וז"ש וישלח ה' בעם הנחשים השרפים ששורפין בארס שבפיהם וכו' יעו"ש. ואם כן פיו ולבו אינן שוין, שמכוין להנאתו ואומר בפיו שעושה למען כבודו יתברך, וח"ו גורם רעה כאמור. שנית שמלבין פני חברו ולא את עצמו, שנאמר ולא תשא ע"ליו חטא שהוציא עצמו מהכלל, ובאמת שצריך לכלול עצמו עמהן וכמו שכתבתי (עיין לעיל, וילך, ועוד) הוכח לעצמך כשתוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא וכו' יעו"ש.

וזה שאומרים חכמינו הקדושים (מובא בבעל הטורים במדבר א', נ) : 'אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה'. כי כשנעשה שוטר על חברו ומייסרו ונושא עליו חטא, מוכרח להיות שנעשה כך מלמטה פה בארץ ומינה את עצמו ואין זה מינוי מן השמים שהרי אף אחד לא מינה אותו לשפוט ולכוף את הזולת (א) ועל כן בודאי שקודם לכן נעשה רשע מלמעלה כי 'עזות מלכותא בלא תגא'. אך כאן התורה הקדושה ממנה את כלל ישראל שיהיו שופטים

ושוטרים כל אחד על עצמו - "תתן לך" דיקא וכנ"ל, וזה ודאי מינוי מן השמים שהתורה ממנה כל אחד על עצמו.

ועל כן כשתלך בדרך הזו ותחזיק במידת המשפט לעצמך ולטובתך, אזי "ושפטו את העם" שבך, שהיא מדרגה הנמוכה שבלבו של כל אחד (לקו"מ ח"א סי' ס"ב) שזה בחי' מה שכל אחד נפל להיכן שנפל ועבר על מה שעבר רח"ל, "משפט צדק" - שיהיו מלמדין עליך זכות (ב) מן השמים. כי כשיש דין למטה אין דין למעלה כנ"ל וממילא יהיו מלמדים עליך צדק וזכות.

וכיון שהמינוי שלך להיות שוטר שדן ושופט את עצמו הוא מלמעלה, אזי גם כל פסק שתפסוק כיצד ראוי לנהוג בך יתקבל וכמו שמצינו אצל דוד המלך שעסק בזה ביותר והיה דן ושופט את עצמו ומכל זה ייסד ספר תהלים שמזכיר בו הרבה בחי' משפט וכמ"ש: "שפטני אלקים", "בחנת לבי" ועוד הרבה. ועל כן פסק על עצמו (קפיטל יז): "מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים" ופרש"י: 'עבירות שבידי שאני ראוי להישפט עליהם ביסורין יצאו מלפניך ולא יבואו לפניך בדין. עיניך תחזינה מישרים - אם יש בידי זכויות בהן תחזינה במישרים עיניך'. כי כיון שהיה עסוק לדון ולשפוט את עצמו, אזי מה שנעשה שופט ושוטר על עצמו הוא מינוי מלמעלה וממילא יש בידו הכח לפסוק גם למעלה שלא ישפטו אותו על העבירות שבידו אלא לפי הזכויות שהרי שם מינו אותו ושם יש לשמוע בקולו.

וזה שכתוב: "בכל שעריך" ופירשו בזה (עיין בשל"ה הק' על הפרשה) שבכאן יש רמז מוסר להא דתנן בספר יצירה, שבעה שערים הם בנפש, שתי עינים שתי אזנים והפה ושני נקבי האף, עד כאן לשונו (של הספר יצירה). והוא חושב השערים שהם בראש של אדם. אמנם יש שער לברית המעור, וגם כן פה התחתון. וצריך האדם להיות שומר השערים, דהיינו הראייה והשמיעה והדיבור, והכעס היוצא מאף. גם כן צריך לשמור שער ברית הקודש, שלא יוציא זרע כי אם לקדושה.

גם פה התחתון, שלא ימלא כריסו כבהמה קיא צואה. ועל אלו השערים ישים האדם לעצמו שופטים ושוטרים, כלומר שישפוט את עצמו תמיד, זהו תיבת 'לך' שאמר תתן לך. וישגיח תמיד שלא יהיה שם שום עבירה, כי כמעט אלו המקומות מקום שלם, ויהיו תמיד בקדושה ובטהרה.

נמצא שעיקר השערים שיש לאדם לשפוט הם השערים שבראשו ואחר הראש הולך הכל וכשיזכה לשפוט ולשמור עליהם כראוי יקדש את שכלו ועיקר האדם הוא השכל, ועל כן במקום שחושב השכל, שם כל האדם, וכשיודע ומשיג בידיעת השם יתברך, הוא שם ממש, וכל מה שיודע יותר, הוא נכלל יותר בהשורש, דהינו בו יתברך (לקו"מ ח"א סי' כ"א).

והעיקר הוא שבשעה שנותן לעצמו שופטים ושוטרים ומוכיח ומייסר את עצמו, שתהיה התוכחה לחיים ולחזקו לעבודת ה' יתברך ולא להפילו ח"ו שיראה כמה הוא רחוק מה' ומה לו עוד לבקש להתקרב. כל זה עצת היצר וצריך להישמר ממנה וכמו שאומר ר' נתן ז"ל (לקוה"ל הלכות ציצית הלכה ה') שעל ידי תוכחה יכולין לפעמים ליפול יותר ח"ו כי יכולין לעורר ח"ו על ידי זה הריח רע של המעשים רעים שעשה, שעל ידי זה נחלשת הנשמה ביותר, כמבואר בתחלת התורה תקעו תוכחה. וכן אנו רואין בחוש שלפעמים כשאדם מוכיח את עצמו ומתחיל להזכיר את עצמו מעשים הרעים שעשה, אזי שכיח הרבה שנופל עוד יותר ויותר, כי נופל בדעתו מאד ויש שנפלו מאד על ידי זה, וכל זה נמשך מבחינת התוכחה שאינה כראוי שמחלשת כח הנשמה, על ידי שמעוררין הריח רע של העונות, עיי"ש (ג).

ועל כן הכתוב מזהיר: "ושפטו את העם משפט צדק" דיקא, שהוא משפט שמחזקו ומעורר עליו זכות וצדק ולא להיפך ח"ו. כי יש לאדם גם להעריך את עצמו כנגד הדור וכמו שאמר האריז"ל לתלמידו שבמיעוט פעולות בדורות הללו נחשב כאילו עומד במדרגת תנאים

ואמוראים. כי לגודל החשכות וההסתרה שיש בדור, כן מחשיבים בשמים כל פעולה קטנה שעושים לכבוד ה' יתברך. וכך אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סי' ל"ו) שעוד יהיה זמן שמי שיהיה איש כשר פשוט, יהיה חידוש גדול כמו הבעל שם טוב זכרונו לברכה. ואמר את זה לעניין מי שיקפיד ליטול את ידיו.

על כן העיקר להוציא משפטו לאור ולדון ולשפוט את עצמו באופן שיתחרט על מעשיו הרעים שעשה עד הנה ויבקש מה' יתברך שיקרבו ויעורר עליו את רחמיו המרובים ושיאיר עליו בהארה נפלאה ועל זה מבטיחה התורה "למען תחיה וירשת את הארץ", וארץ הוא בחינת יראה, כמו שכתוב (תהלים ע"ו): "ארץ יראה", כי "מלך במשפט יעמיד ארץ" וכמובא בדברי רבנו ז"ל בסי' ט"ו הנ"ל.

נמצא שכשיעסוק בזה ויתקן בחי' משפט על ידי מה שדן ושופט את עצמו, אזי יירש את הארץ ויזכה לבחי' יראה בשלמות וזו התכלית של עבודת ה' וכמ"ש "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה", והבן למעשה.

(א) עיין לקוה"ל (הלכות העושה שליח לגבות חובו והלכות הרשאה, הלכה ה) על פי התורה בלקו"מ ח"ב סי' א' : כי אפילו כשהוא באמת בחינת שליח מהמלוה הגדול, דהינו שהוא באמת מאנשי הצדיק והצדיק צוהו שישתדל לגבות חובותיו, דהינו שילך ויזהיר ויזכיר את הכל שיעסקו בעבודת ה', ובפרט בתפלה שזה בחינת סילוק חובות ההלוואה כנ"ל, אף על פי כן אין לו כח לדון את העולם בעצמו להכריחם בדינא ודינא שיסלקו החובות הנ"ל. כי לשפוט ולדון את העולם שזהו בחינת ראש השנה, שהוא יומא דדינא, אין כח לשום אדם כי אם להמלוה הגדול בעצמו שיכול לאחוז עצמו בכסא הכבוד שהם שרשי נשמות ישראל שהוא דיקא יכול לעשות ראש השנה לדון את כל העולם לפי מקומם וכו', כמבואר שם היטב בהתורה הנ"ל. אבל שאר בני אדם אף על פי שהם בחינת שלוחיו, לא נעשו שלוחים כי אם לזרז ולהזכיר שיסלקו חובותם כנ"ל, אבל לא להכריחם ולדונם בדין ומשפט, כי מי יודע מקום של כל אחד ואחד איך לדונם ולשפטם לפי מקומם, כי זה אין יודע כי אם הצדיק האמת המלוה הגדול בעצמו שיכול לעשות ראש השנה וכו', כמו שמבאר שם, עיין שם היטב. (ב) תנחומא שופטים, ד' : 'ושפטו את העם משפט צדק - שיהיו מלמדין זכות על הדור'. (ג) עיין 'אשר בנחל' (חלק מא, ו' תתקפט) : בעניין

ששאלת על חשבון הנפש וכו', מי אומר שצריך לחשוב חשבוננו של עולם מה שלא עשית ועל ידי זה תבוא לעצבות ומרירות? תעשה חשבוננו של עולם מה שכן עשית היום - למדת דף גמרא, פרק משניות, הלכה בשולחן ערוך, התפללת שחרית, מנחה, ערבית וברכת ברכת-המזון וכו', וכן תחפש ותבקש בעצמך עוד נקודות טובות: ציטית, תפלין, מזוזה, כשרות וכו' וכך תוכל להוסיף עוד נקודות טובות. ולכן חשבון הנפש לא צריך על מה שאין לך, אלא על מה שיש לך וכו' וזה חשבון הנפש אמיתי, עיי"ש.

***

אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צוייתיו לדבר וגו'.
פרש"י 'אבל צוייתיו לחברו'.

כי רבנו ז"ל אומר (לקו"מ ח"א סי' ל"ד) שכדי להבין היטב את דברי הרב מוכרח שתהיה נקודת החבר, הינו שיחזור עם חברו על דברי הרב עד שיעמדו יחד על האמת.

וזה שחכמינו הקדושים הזהירו: 'וקנה לך חבר'. כי על ידי חבר טוב מברר מעצמו את הדמיונות ועומד על האמת ועל כן 'או חברותא או מיתותא'.

ובמאור ושמש כתב שלכן הוא דבר גדול להיות מקורב לצדיק אמיתי כי כל זמן שעובד את ה' בעצמו יכול לחשוב שכבר אוהז באיזו מדרגה וכו'. אך כשבא אל הצדיק ושם יש עוד תלמידים ורואה את עבודתם בקודש וכו', אזי מבין שעוד יש לו מה לתקן ומשיג בזה שפלות וענווה.

ואומר רבנו ז"ל (לקו"מ ח"ב סי' ח') שצריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמתי כזה, וצריך לבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה להתקרב למנהיג אמתי, כדי שיזכה לאמונה אמתית בשלמות. כי כשמתקרבים, חס ושלום, למנהיג של שקר, על - ידי - זה באין, חס ושלום, לאמונות כזביות. כי מנהיג של שקר הוא בחינת נביא השקר,

בחינת (מלכים - א כ"ב): "רוח שקר"; ועל - ידי - זה אדרבא, נתקלקל המדמה, ובאים לאמונות כזביות. כי עקר תקון האמונה היא על - ידי בחינת רוח - נבואה שיש להמנהיג האמתי, שעל - ידי - זה נתברר המדמה, ועל - ידי - זה נתתקן האמונה כנ"ל, עיי"ש.

וזה שהזהירה התורה : אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא ציויתיו לדבר וגו'. הינו שצריך לשמור מאד מנביא שקר הבודה דברים אשר ה' לא ציוה. ופרש"י 'אבל צויתיו לחברו'. הינו שרצונו יתברך שכל אחד יחזיק בחבר טוב ובזה ינצל מן הדמיונות כנ"ל.

כי 'ציותיו' פירושו חיבור כמובא (ברכות ו): 'כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה' שפירושו לחבר.

כי אם היה נביא השקר מחבר את עצמו לחברו בודאי היה מתברר אצלו המדמה ולא היה בא למידה הזו לדבר נבואות של שקר ודמיונות.

ועל זה אומר ה' יתברך 'אבל ציותיו לחברו', הינו שרצוני שיהיה לו חבר ובזה ינצל מנבואות ודמיונות שקר. וכיון שזה לא חיבר את עצמו לחבר טוב על כן התגבר עליו המדמה ונעשה נביא שקר רח"ל, והבן למעשה.

***

וכי יהיה איש שונא לרעהו וארב לו וקם עליו והכהו וגו'. פרש"י : מכאן אמרו עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה. לפי שעבר על לא תשנא סופו לבוא לידי שפיכות דמים.

לפי זה מובן ש"לא תשנא" היא מצוה קלה. וצריך ביאור שהרי על שנאת חנם נחרב בית מקדשנו ועדיין לא נבנה. הלזאת יקרא מצוה קלה, אתמהה.

ויתבאר על פי דברי ר' נתן ז"ל (לקוה"ל הלכות נט"י לסעודה ובציעת הפת הלכה ו) על המשנה 'איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו'. והוא אינו מובן לכאורה איך מוכח מזה הפסוק שהמכבד הוא המכבד את הבריות. הלא זה הפסוק כי מכבדי וכו'. מדבר רק מכבוד ה' יתברך? אך במאי דפתח התנא מסיים. כי התחיל איזהו חכם וכו'. שהוא החכמה והדעת הנ"ל להכיר את ה' יתברך שזה עיקר החכמה, כמו שכתוב, אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי אם בזאת וכו'. השכל וידוע אותי. ועיקר החכמה והדעת הזו הוא לידע ולהאמין כי מלא כל הארץ כבודו וה' יתברך בוחר בעבודת התחתונים שבזה העולם שהם דרי מטה ובהם עיקר התגלות כבודו יתברך וכנ"ל.

ועל כן בודאי צריכין לכבד את הבריות כי בזה מכבד את ה' יתברך, כי צריך להאמין שבכל אחד מישראל מלובש כבודו יתברך, כי מכל אחד מישראל אפילו הגרוע שבגרועים כל זמן שהוא בכלל האמונה הקדושה ה' יתברך מקבל ממנו כבוד והתפארות פרטי, כי על ישראל גאותו וכבודו וגדלו כידוע. ועל כן בודאי צריך לכבד את כל אחד ואחד. ועקר הכבוד הוא לדבר עם כל אחד מהתכלית להכניס בו יראת שמים וכן לקבל ממנו בבחינת ומקבלין דין מן דין שזהו בחינת הלומד מכל אדם שהתחיל בזה, כי זה עקר הכבוד בבחינת אין כבוד אלא תורה. וכמו שהזהיר אדוננו מורנו ורבנו זכורנו לברכה שכל אדם צריך לעסוק בזה להכניס הדעת בחבריו וכו'. וזה עיקר כבוד ה' יתברך כנ"ל ועל כן הביא הפסוק כי מכבדי אכבד וכו'. כי זה עיקר כבוד ה' יתברך כנ"ל, עיי"ש.

וזה שפרש"י : מכאן אמרו עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה. לפי שעבר על לא תשנא סופו לבוא לידי שפיכות דמים'. והרי שלא תשנא היא מצוה קלה כי בקל אפשר לקיימה ולא לעבור עליה. כי כשאדם מתבונן בגדולת נשמות ישראל איך שבכל אחד מהם

מלובש כבוד ה' יתברך אפילו בקל שבקלים, אזי בנקל לו שלא לשנוא אף אחד מהם, והבן.

***

וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה'. אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבוא הוא הדבר אשר לא דברו ה' בזדון דברו הנביא וגו'.

'וכי תאמר בלבבך' נראה שלא לצורך והיה לו לקצר ולכתוב בסתם 'אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבוא הוא הדבר אשר לא דברו ה''. ומה לי אם 'תאמר בלבבך' או לא תאמר.

(ב) התורה היא נצחיות, ועתה שאין לנו נביא צריך ביאור איך שייך דבר זה.

ויש לומר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' קנ"ו) על הפסוק (תהלים נ"א): "לב טהור ברא לי וכו'". כי מה שמדברים בינו לבין קונו, הוא בחינת רוח הקודש. ודוד המלך, עליו השלום, שהיה מעלתו גדולה מאד, יסד מזה ספר תהלים. וכן כל אחד לפי בחינתו הוא בחינת רוח הקודש, כמו שכתוב (תהלים כ"ז): "לך אמר לבי", כמו שפרש רש"י: 'לך - בשבילך ובשליחותך', "אמר לי לבי". שכל הדברים שהלב אומר, הם דברי השם יתברך ממש, והוא בחינת רוח הקודש. וצריך לחדש תמיד, לבקש בכל פעם בתחנונים ודברי רצויים חדשים. ולזכות לזה, צריך טהרת הלב. וטהרת הלב הוא, על ידי שמתלהב ובווער לבו להשם יתברך, על ידי זה נטהר הלב. כי נגד שנתלהב ונבער לעברה או לתאוה רעה, חס ושלום, שמזה נטמא לבו, נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך, ועל ידי זה יטהר לבו, כמו שכתוב (במדבר ל"א): "כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש". וכשיש לו טהרת הלב, אזי זוכה לדבר בכל פעם דיבורים חדשים, שהוא בחינת רוח הקודש: וזהו לב טהור ברא לי אלקים, אזי ורוח נכון

חדש בקרבי, שיזכה לחדש דיבורים חדשים, שהם בחינת רוח הקודש כנ"ל וכו', עיי"ש.

וזה אצלנו פירוש (תהלים קל) : "קויתי ה' קותה נפשי ולדברו הוחלתי". כי מה שמקוה לה' הוא בחי' השתוקקות וכיסופין שכוסף לדבר אליו יתברך ועל ידי זה נמשך טהרת הלב עד שזוכה לפרש את כיסופיו ולהוציאם בפיו אשר זו השלמות (לקו"מ ח"א סי' ל"א). וזה : "ולדברו הוחלתי" – 'לדברו' דיקא, שמייחל לדבר דיבורים חדשים אליו יתברך בכל פעם. וזה : "נפשי לה' משומרים לבוקר שומרים לבוקר". כי אינו דומה הדיבורים שזוכה לדבר אליו יתברך בבוקר זה לדיבורים שידבר אליו יתברך בבוקר שלמחרת. וזה 'שומרים לבוקר', בחי' המתנה וכיסופין לדבר אליו יתברך כמ"ש 'ואביו שמר את הדבר' בחי' המתנה וכיסופין אל הדבר. וזה טעם הכפל 'שומרים לבוקר שומרים לבוקר' כי מבוקר לבוקר כוסף וממתין לדבר דיבורים חדשים על ידי טהרת הלב.

וחכמינו הקדושים אומרים (ברכות לד:) אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף.

וקשה, שאם כוונתו על החולה היה לו לומר 'יודע אני שיחיה' ומה הלשון 'מקובל'. וכן לגבי 'ואם לאו' – יודע אני שהוא מטורף' היה לו לומר 'יודע אני שימות'. ואם כוונתו לומר על התפלה, היה לו לומר 'יודע אני שהיא מקובלת ואם לאו יודע אני שאינה מקובלת' ומהו לשון 'מטורף'?

אלא שרבי חנינא בן דוסא לא רצה להחזיק טובה לעצמו כידוע מגודל ענוותנותו בכמה מקומות (א) ועל כן כששאלו אותו מאין הוא יודע אם

יחיה החולה שהתפלל עליו או ימות, תלה את הדבר ברבו שלימדו את דרכי התפלה ולא בעצמו.

וזה שהשיבם : "אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף". הינו שאם שגורה תפלתי בפי, אות היא שזכיתי להתקרב לצדיק אמיתי שלימד אותי את דרכי התפלה, כי לאחוז בדרכי התפלה על זה צריך להתקרב לצדיק (לקו"מ ח"א סי' י'). וכיון ש'שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא', 'הוא' ממש, הינו הצדיק שלימד אותי להתפלל - 'מקובל' אמיתי אשר קיבל את דרכו איש מפי איש עד משה רבנו כי הכניס בי התחזקות לאחוז תמיד בתפלה וכמו שאמרו (שם בברכות בדף לב:) שתפלה צריכה חיזוק. וכן אמרו (שם) שכל המאריך בתפלתו - אין תפלתו חוזרת ריקם. וממה שאני מרבה ומאריך להתפלל אני יודע שאין תפלתי חוזרת ריקם ובודאי יחיה.

'ואם לאו' - ואין תפלתי שגורה בפי, 'יודע אני שהוא' הינו המנהיג שאליו התקרבותי, אינו אלא 'מטורף' ומבולבל ואינו יודע בין ימינו לשמאלו. כי אם המנהיג אינו מכניס במקורביו להתפלל אליו יתברך על כל פרט ועניין ובכל אופן ומצב, הרי שהוא מטורף ואינו מקובל כלל.

ואומר רבנו ז"ל (שם בסי' י') שעל שם זה נקרא 'נביא' על שם 'ניב שפתיים'. כי נביא אמיתי עוסק בתפלות ושיחות אליו יתברך ושפתיו נעות תמיד בתפלה. וזה הדבר אשר מכניס בתלמידיו ומקורביו שיתמידו גם הם בתפלה. ומי שמרבה בתפלות נענה וכמו שאמרו (ירושלמי ברכות לא) : 'אמר ר' לוי "גם כי תרבו תפלה" - 'מכאן שכל המרבה בתפלה נענה'.

ועל כן ידע ר' חנינא בן דוסא שהתקבלה תפלתו יען שהתקרב למקובל וצדיק אמיתי אשר הכניס בו להרבות בתפלה וזה אשר עשה והירבה

בתפלה על החולה ובודאי שיחיה (ב). נמצא שתלה את הגדולה ברבו שלימדו להתפלל ולא בעצמו (ומה שפעמים היה אומר 'וזה מת' הוא על פי דבריהם ז"ל (מכילתא משפטים מסכת נזיקין פ"י) : חביבין ישראל שנתן הקב"ה אומות העולם תחתיהן כפרה תחת נפשותיהם שנאמר (ישעיה מ"ג) "נתתי כפרך מצרים", מפני מה? "מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתך ולאומים תחת נפשיך".

וזה שהיה ר' חנינא בן דוסא אומר : "זה חי" – הוא החולה היהודי שהתפללתי עליו, "וזה מת" – הגוי שימות במקומו כפדיון ויהיה אדם תחתיו).

(וזדרך פנימית יש לומר על פי דברי רבנו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' ה') שכשעושה את המלוות בשמחה תמידית אזי כשקשה לו לקיים איזו מלוה יודע שיש גם דין וכו', עיי"ש. וכיון שהיה ר' חנינא בן דוסא רגיל בתפלה ופתאום כשהיה מתפלל על איזה חולה היה מרגיש קושי בתפלתו, בזה הבין שיש עליו דין 'וזה ימות').

ובזה יובן : "וכי תאמר בלבבך", 'בלבבך' דיקא. כי כאשר תזכה להגיע לטהרת הלב עד שהלב מעצמו יתעורר לומר : "איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה'". כי לגודל טהרת הלב יתעורר הספק פן ואולי עדיין אינך אוחז בשלמות ובדרך הנכונה כדרכם של צדיקים אשר מפשפשים במעשיהם ועושים תשובה על תשובה (לקו"מ ח"א סי' ו') (ג).

וזה סובב על מי שמבקש ומשתוקק אחר האמת, להתקרב לצדיק אמיתי עד שלבו מתעורר מעצמו לבדוק שאינו מטעה את עצמו ואיכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה'. הינו איך נוכל לידע שמה שאומר לי המנהיג אליו התקרבותי הוא אינו דבר ה' וכל דבריו הבל המה?

ועל זה באה התשובה : "אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבוא", הינו אם הנביא, בחי' המנהיג אליו אתה מקורב, מדבר

בשם ה', כי גם אם מדבר בשם ה', הינו דברים הנוגעים לה' כלימוד תורה וצדקה להקמת מוסדות וכו' אך 'לא יהיה הדבר' – הוא הדיבור שצריך לדבר אליו יתברך בתפלה (ד). כי גם לאחר כל דרשותיו ודיבוריו אשר מדבר, עדיין אינך אוחז בתפלה כראוי כי אינו מכניס בך חשק לדבר אליו יתברך, וגם 'לא יבוא' הדיבור אליך. הינו שלא עכשיו יש בך חשק לדבר אליו יתברך וגם לא לאחר מכן כי אינו מעורר על כך כלל. בודאי שהמנהיג הזה הוא בחי' המטורף כנ"ל שאינו מכניס במקורביו לדבר אליו יתברך לא עתה ולא בשום פעם.

והוא האות והסימן כי דברו של הנביא ההוא "הוא הדבר אשר לא דיברו ה'". כי הדבר אשר דיבר ה' ביד עבדיו הנביאים הוא להכניס בישראל תשוקה לדבר אליו יתברך ועל כן: "לא תגור ממנו" אלא מנע רגלך ממנו ולא תמנע עצמך מללמד עליו חובה ולא תירא ליענש עליו כמו שפרש"י. כי מפורסם של שקר הוא ומטורף המטעה את הבריות, והבן.

(א) עיין במדרש (קה"ר פ"א סי' א') מעשה בר' חנינא בן דוסא שראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר הכל מעלין לירושלים נדרים ונדבות ואני איני מעלה דבר, מה עשה יצא למדברה של עירו וראה שם אבן אחת ושכבה וסיתתה ומירקה, ואמר הרי עלי להעלותה לירושלים, בקש לשכור לו פועלים, נזדמנו לו חמשה בני אדם, אמר להן מעלין לי אתם אבן זו לירושלים, אמרו לו תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלים אותה לירושלם, בקש ליתן להם ולא נמצא בידו דבר לשעה, הניחוהו והלכו להם, זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים בדמות בני אדם, אמר להם אתם מעלין לי אבן זו, אמרו לו תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלין לך אבןך לירושלים, ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמנו, נתן ידו ואצבעו עמהם ונמצאו עומדים בירושלים, בקש ליתן להם שכרן ולא מצאן, נכנס ללשכת הגזית ושאל בשבילם, אמרו לו דומה שמלאכי השרת העלו אבןך לירושלים, וקראו עליו המקרא הזה, חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב, קרי ביה לפני מלאכים יתיצב, ע"כ. הרי שהיתה דרכו לחשוב שכולם טובים ממנו ועליו ללמוד ממעשיהם שעל כן תמה: 'הכל מעלין לירושלים ואני איני מעלה דבר'. וכן מובא במדרש (תנחומא ויגש ג') מעשה בר' חנינא בן דוסא שראה את הארי ואמר לו אי מלך חלש לא השבעתיך שלא תראה בארץ ישראל, מיד ברח, רץ אחריו רבי חנינא אמר ליה נעניתי לך שקראתיך חלש ומי שבראך קראך גבור שנאמר ליש גבור בבהמה, ע"כ. נמצא שהיה כל כך שפל בעיני עצמו עד שביקש מחילה מהארי. (ב) וידוע שפעם שלחו לגאון ר'

עקיבא איגר ז"ל להתפלל על איזו חולה ולאחר מכן בישרו לו שגם לאחר תפלתו עדיין לא הבריאה. ענה ואמר להם שמן הסתם לא כתבו לו נכון את שמה של החולה ועל כן לא הועילה תפלתו. ולאחר שהזכירו את שמה כראוי ושב והתפלל אכן החלימה. כי כשאוחזים בחרב התפלה בודאי פועלים. (ג) וכמו שפירש הרבי ר' אלימלך זי"ע (לקוטי שושנה) על הפסוק פתחו לי שערי צדק כו' דהנה עיקר מדת הצדיקים כך היא בכל מה שעובד יותר להבורא ברוך הוא הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה כי אין סוף בדבר וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבא אל התכלית הגמור והיא היא העבודה וזהו שאמר הכתוב פתחו לי פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבא בם לעבוד הבורא לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין ומשיבין לו זה השער לד', פירוש : היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה כי דבר שאין לו סוף ותכלית והבן. (ד) במדרש (שמו"ר פל"ח) : בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם שנאמר (שופטים ו) ויהי כי זעקו בני ישראל אל ה'. בימי שמואל לא בתפלה שמעתי להם? שנאמר (ש"א ז) ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה'. וכן אנשי ירושלים אע"פ שהכעיסוני, בשביל שבכו לפני רחמתי עליהם שנאמר (ירמיה לא) כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וגו'. הוי איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא דברים שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ע"כ. הרי ש'דברים' הם דיבורי התפלה. וכן הוא בזה : 'לא יהיה הדבר' - הוא הדיבור של התפלה אשר לא יהיה על ידי הנביא ההוא.

***

מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכו.

הרה"ק מראפשיץ זי"ע כתב (זרע קודש על הפרשה) : מי האיש אשר בנה בית חדש. פירוש - שהתחיל להנהיג את עצמו בהנהגה חדשה בעבודתו יתברך, ולא חנכו - שלא גמרו, כמו שעושיין חנוכת הבית אחר גמר. ילך וישוב וגו', כי המתחיל במצוה אומרים לו גמור (תנחומא עקב ו'), ומוכרח להתגלגל כמה פעמים לגמור מה שהתחיל. וזהו פן ימות וכו', ואיש אחר יחנכו, פירוש - שיהיה מוכרח להיות איש אחר כדי לחנכו, עד כאן.

ועל פי דבריו הקדושים יש לומר רמז בביאור מאמרם ז"ל (דב"ר פ"ח, פ"ד) : 'כל מי שמתחיל במצוה ואינו גומרה גורם שיקבור אשתו ובניו'.

כי כשהתחיל במצוה ולא גמרה, יהיה עליו לשוב בגלגול כאיש אחר כדי לגמרה כנ"ל. ונמצא שקובר את אשתו ובניו, הינו לאחר שיחיו את שנותיהם שנקצבו להם והם ישארו בקבר ולא יצטרכו לשוב ולהתגלגל, אך הוא יצטרך לשוב ולהתגלגל.

נמצא שהוא קבר אותם בעתם והם סיימו את תיקונם. אך הוא עוד יצטרך לשוב ולהתגלגל ועל כן מיתתם ניכרת ומסויימת ונחשב שקברם, מה שאין כן לגביו שעדיין לא סיים כי עליו לשוב ולהתגלגל, והבן היטב.

***

מתוך הספר "הכיתה – אתגר למורים"
שנכתב לבקשתו של כ"ק אדמו"ר מוהרא"ש זי"ע

סוגיא עמוקה בחתונה

בליל הקולות שבקעו מכלי הנגינה כמו גם המלצרים שהופיעו בכל עת יצרו אווירה של שמחה גדולה. החתן והכלה כבר מזמן יצאו מחופתם והדת ניתנה לשמחם בכל מה שאפשר ולזכות בחמשה קולות שנתנה בהם התורה.

המוזמנים לא טמנו ידם בצלחת אלא במה שבתוכה והיטיבו את לבם במאכלים ומשקאות ערבים המפיקים מזן אל זן – מהפסקה קלה לצורך סעודה עד להפסקה הבאה שבין ריקוד לריקוד.

הכל היו עסוקים בשמחת החתונה. הכל אמרנו? כמעט הכל.

כף ידו של ידיד טוב נחתה על כתפי בעדינות והקיצה אותי מהרהורי. "מה לך נרדם?" תמה בקול, "כלך לך אל הרוקדים ושמח בשמחה הגדולה".

ידיד זה, תלמיד חכם היה ואף חכמתו עמדה לו לראות ולהבין שלבי בל עמי ולא במהרה אצטרף למחול המרקדים. כדרכם של למדנים מיהר הלה לשאול: 'באיזו מסכת הינך עוסק?'.
למהרר

"ידוע לפניך שאינני למדן ולעסוק במסכתא לא זכיתי" מיהרתי להתנצל.

אמנם חכמים התירו (בבא מציעא כג:) לתלמיד חכם לשנות בדיבורו במסכתא אך מתוך ענוה דוקא. לא כן אנכי עמדי - כך היתה האמת ומסכת כפי שעלתה על דעתו אכן לא ידעתי.

"דאגה בלב איש שיחנה לאחרים" המשיך להפציר, "אם לא במסכת שלמה, על כל פנים, מוכרח להיות שאתה טרוד בסוגיא עמוקה אשר לא הצלחת לרדת לפשרה. מדוע לא תספר לי וביני לבינך תרווח השמועה ותשוב השמחה ללבך ואף את החתן תשמח!".

"אכן כן! בסוגיא עמוקה עד למאד אשר מעטים השכילו לרדת לעומקה מיום ברוא אלקים אדם על הארץ הנני עוסק כבר רבות בשנים" הרהרתי בשנית, "והיא אשר מטרידה אותי עד למאד".

התשובה הזו כמובן, רק גרמה להפצרות מרובות מהקודמות ואשר מתוכן הבנתי שלהתחמק לא אוכל וטוב יהיה אם אפתח את פי ואגלה מה היא אותה סוגיא עמוקה מני ים.

- "המדובר הוא על סוגיא במסכת ברכות...".

אמנם לא ציפיתי שאגודלים יתנופפו באוויר לאחר שהלה יציע את עצמו לבאר את הסוגיא, אך לתגובה כזו לא ציפיתי -
- "מסכת ברכות?! " התפלץ החכם, "אמנם גם במסכת זו, הקלה לכאורה, ישנן סוגיות רבות שאפשר להתעמק בהן זמן זמנים טובא. אך רבות בשנים? אתמהה".

- "אהה... האם נתת לבך לדברי חכמים שאמרו בדף נח. על ריבוי אנשים מישראל: 'שאינ דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה'. הסוגיא הזו מטרידה אותי כבר רבות בשנים".

- "אינני מצליח להבין - רבות בשנים?! " שב והתפלא תוך כדי פקיחת זוג עיניים גדולות, "מה כל כך קשה להבין שלכל אדם ישנה דעה אחרת כשם שיש לו פרצוף שונה? אי לדידי שאלת הוה אמינא שאין שום קושי להבין את דברי חז"ל הללו".

- "לא לא, סוגיא סבוכה היא זו" השבתי, "הלא חז"ל ללמדנו באו ואין מאמרם אומר אלא דרשוני וחיו - איך אפשר לפשר ולתווך השלום בין שני בני אדם כל כך שונים? כשם שפרצופיהם שונים כן דעתם שונה. כבר מראשית הבריאה נחלקו קין והבל ולא הצליחו להשוות דעתם וכך הולך ונוהג במשך הדורות. רק מעטים ידעו כיצד להסתדר עם כולם ויתרה מכך - מעטים עוד יותר ידעו כיצד להשכיח שלום בין כולם וזו תהיה מעלתו של מלך המשיח שיפתח בשלום (ויק"ר פ"ט)".

זוג עיניו של ידידי התכווצו, חיוך סתמי עלה על דל שפתיו ואט אט החל מפנה מקומו ופוסע לעבר הרוקדים. מה לו ולסוגיות מאין אלו. בIODעו ומכירו קאמינא שכל מחו טרוד מערב עד בוקר בבעיות הלכתיות סבוכות. ל"סוגיות" מהסוג שהשמעתי לו אין לו פנאי.

חזרתי לשקוע בהרהורי.

"תינח שזוהי סוגיא עמוקה אך מדוע דוקא סוגיא זו מטרידה אותך כל כך? הלא כל הש"ס מלא בסוגיות מוקשות ומדוע לא תהרהר בהן?" נשמע הקול מאחורי גבי, שם ישב מוזמן אחר שסעד את לבו בשולחן הסמוך וכנראה שגם האזין לשיחה שהתנהלה קודם לכן והסתקרן.

"משום שמקרי דרדקי אנא ויום יום מגיעים לפני מקרים של חילוקי דעות בין תלמידים רכים אשר לא מצליחים להשוות את דעתם. לשם

כך אני נמצא איתם שם ומשתדל לאלפם בינה ולפשר ביניהם. זה לא קל משום שכשם שפרצופיהם שונים כך דעתם שונה".

שוב שאל האיש : "ואיזה מקרה העסיק אותך כעת, בזמן החתונה?"

אהה... זה מקרה מעניין מאד שאני עובד עליו בימים האלו. הסכת ושמע :

במהלך ההפסקה, עת שמשתי כתורן החצר המשגיח על התלמידים שמשחקים, צדה עיני את אחד מתלמידי כיתתי, כיתה ו', המשחק בשיא כחו ומרצו עם תלמידים מכיתה... ב'!

הדבר היה תמוה בעיני על מה ולמה ירצה לעשות זאת? האם אזלו תלמידים בני גילו? הלא דבר הוא! ניגשתי אליו ושאלתי לפרשו.

"אחד התלמידים מהכיתה אמר לי שאני משוגע" החל התלמיד שופך את לבו, "ותלמיד אחר בעט בי שלשום בזמן ששחקנו בכדור". מכלל דבריו והסבריו שמעתי שלא טוב לו עם חבריו לכיתה והם מרבים לצער אותו ולהציק לו בחינם. בחינם אמרתי? לטעמי. להם בודאי היתה סיבה כלשהי הגם שלא תהיה מוצדקת.

"אוי ואבוי! זה מעליב מאד" השבתי והוא נענע בראשו לאות הסכמה.

היה חשוב לי לבדוק אצל העלם מפני מה אינו מנסה להתמודד עם הבעיה אלא בורח ומסתפח לתלמידים קטנים. והוא השיב : "הקטנים לא מגנים אותי ולא מרביצים לי!". האמת היא שדעתו אכן היתה קטנה והתחלתי לחשוב שאולי מפני כך מאסו בו חבריו. להם אין הסבלנות הדרושה להתמודד עם שכמותו.

שוב שאלתי - "איזה אדם מבוגר אתה מכיר ואוהב?". הוא בחר באביו.

"נסה לדמיין מה היה קורה אילו היו אנשים מסויימים מטרידים את אביך. האם בשל כך הוא היה מתחיל ליצור קשרים עם ילדים קטנים ולשחק איתם בהתלהבות רבה?".

- "אבל לאבא שלי לא מרביצים ועל אבא שלי לא מתלוצצים!"
הגיעה התשובה במהירות.

"נצחוני בני נצחוני", הרהרתי. זה באמת היה חסר תועלת להשוות ילד לאביו. לא אעשה זאת שוב.

"אני רואה שיש כאן בעיה" אמרתי והבטחתי לקחת את שני התלמידים שהטרידו אותו לשיחה על מנת לעזור לו. יחד עם זאת בקשתי שטוחה לפניו - מהיום אם יהיו תלמידים שיטרידו אותו, שיזדרז לגשת אלי ולספר לי.

קראתי לשניים וסיפרתי בפניהם סיפור :

היו היה ילד שלא היה רצוי לרוב אחיו מסיבות שונות. בשל כך הוא החל לחפש חברים זאטוטים, איתם שיחק בחול ואחריהם רדף וטיפס...

כששאר בני גילו עסקו בפעילות המתאימה לגילם, היה אותו אחד עסוק בלגזור ולהדביק. גם הפלסטלינה שבה ומצאה חן בעיניו והזכירה לו שגם לעשות צורות צבעוניות יכולה להיות חוויה אמיתית.

במשך השנים עלו התלמידים כיתות ונעשו בוגרים. גם נשים נשאו להם והקימו בתים. אך בן גילם שנדחה מפניהם לא הצליח בחייו. הוא

היה נראה משונה בפני הבריות ולא היה איש שרצה לקחתו לחתן לבתו. כך נשאר ילדוטי וכאוב עד יומו האחרון.

”מה אתם אומרים על הסיפור הזה?” שאלתי.

- ”כואב הלב, מסכן”.

- ”הרב, זה סיפור אמיתי?”.

אכן כואב הלב ואכן זהו סיפור אמיתי שקורה בהרבה מקומות ולהרבה תלמידים. האם גם אנחנו רוצים לגרום לתלמיד להיות קטן ואומלל למשך כל ימי חייו?

השניים הבינו את הכוונה והחליפו מבטים ביניהם. שאלתי אותם האם נכון הדבר שהאחד קרא לו משוגע והשני נתן לו בעיטה. וירכינו השניים את ראשם והנהנו בו לאות הסכמה.

”נסו לתאר מה עלול לקרות לו בגלל מעשים כאלו”. לאחר שהם הרהרו קצת בדבר המשכתי לדבר :

”מה שעלינו לעשות זה לתקן. חשוב מאד שמהיום נקרב את חברינו ונראה לו שכדאי לו להיות בחברתנו. אני מתאר לעצמי שלא קל להסתדר איתו בגלל שהוא קצת ילדוטי, אך אסור לנו לרחק אף אחד ולגרום לו לצרות. אם זה ממש קשה לכם להסתדר איתו אינכם חייבים לשחק איתו, אך חלילה מלביישו.

או – תוכלו לקבל על עצמכם אחריות ולקרב אותו. אם תרצו לעשות מעשה חשוב מאד קיראו לו לשחק איתכם ואל תקפידו על כל טעות שהוא עושה. אדרבה! למדו אותו כיצד לשחק היטב. חוץ מזה, יש בו

דברים מאד מיוחדים – הוא רחמן, ביישן, יודע לחלוק עם חברים. הוא לעולם לא יבזה ולא ירביץ לאף אחד והוא מאד נאמן”.

חיוכים של אושר האירו את פניהם. הם הרגישו שהוטלה עליהם משימה של הצלת נפשות והם מסוגלים לעמוד בה. הם אכן מיהרו לקרוא לאותו חבר ולהכניס אותו לעניינים.

גם אני, במהלך הימים הבאים דאגתי לשלוח אותו אליהם עם דברים טובים כגולות, חמש אבנים ודומיהם על מנת שיקנה לעצמו חברים. “אמור להם שהרב נתן לך לתת למי שאתה הכי אוהב ואתה בחרת בהם”.

חזקה על שליח שעושה שליחותו ופקודת רבו שמרה רוחו – הוא העביר להם את הדברים וקנה את לבם. זה לא מהלך של יום אחד אלא מעקב ועירנות של תקופה ארוכה.

כך, השתדלתי להכניסו לחיק החברה המתאימה לו. בנוסף, יחד עם הוריו השתדלתי לגרום ליותר ויותר תלמידים מהכיתה לבקרו בשעות אחר הצהריים, לשחק, ללמוד ולעשות דברים המתאימים לגילם. פעם הם הגיעו אליו ופעם הוא הגיע אליהם.

“זה לא קל” סיכמתי לאיש אשר הקשיב קשב רב לדברי, “כל אחד כל כך שונה מחברו וצריך לחברם יחד. זו סוגיא עמוקה שכבר שנים מעסיקה אותי”.

בזמן שנותר עד לתום החתונה, נשאתי את רגלי והשתתפתי בשמחת החתן והכלה. סוף סוף מי שנהנה מן הסעודה ולא משמחם עובר בחמשה קולות. ועל המשמחם נאמר שזוכה בחמשה קולות, כאילו הקריב תודה וכאילו בנה את אחת מחורבות ירושלים (ברכות ו:). יתכן

שבשכר זה אזכה לבנות את לבם של תלמידים רבים ולעזור להם להסתדר עם חבריהם.

הכלל העולה הוא שבתום יום הלימודים לא שכחתי את התלמידים אלא נשאתי אותם בלבי וחשבתי עליהם. אולי זה נשמע מוגזם, אך התלמידים האלו היו חקוקים בלבי. קל וחומר דנתי בעצמי – ומה תפלין שהם מצוה אחת ממצוות התורה, אסור לו לאדם להסיח דעתו מהם (שבת יב.), ילד יהודי שעבורו נבראו שמים וארץ וכל אשר בם, על אחת כמה וכמה שאין להסיח את הדעת ממנו. מן הסתם יהיה מי שישיב על הקל וחומר הזה אך זוהי דעתי.

***

סיפורי מוהרא"ש

(אשר בנחל חלק ו' מכתב תשז)

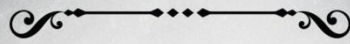
אמרתי להעתיק לך מה שסיפר החפץ חיים ז"ל, שבימי הגאון רבי חיים מוולאז'ין ז"ל, היה בעירו בעל בית אחד שלמד תמיד, ואמרו עליו, שחזר כבר כמה פעמים על כל הש"ס, והידרו הגאון ר' חיים ז"ל בקימה כשנכנס, והיו אז בישיבת ר' חיים אברכים גדולי תורה ומוחות גבוהים וכו', ושחקו כשראו שרבים קם בפני בעל הבית הלז, באומרם: "בפני מי קם רבנו, אם הוא בקי במילות הש"ס, הלא בכמה מקומות אינו מביין הפשט".

וענה להם ר' חיים ז"ל: "יש שני שסי"ם, ש"ס אחד הוא דפוס אמשטרדם יקר מאוד, הן במראהו והן בהגהות ותיקונים רבים שיש בו, ויש ש"ס דפוס זולצבאך, אינו בהיר כל כך וגם נמצאים בו הרבה שגיאות ושיבושים וכו', אבל היעלה על דעת מישהו, שהש"ס של זולצבאך אין לו קדושת ש"ס! כן בעל הבית הזה, ייתכן שיש בתורתו אילו שיבושים וטעויות, אבל בעיקרו למד את הש"ס כולו, ושם בעולם העליון יבוא אל האמת (מובא בספר "רחמי האב")."

שיעורים באידיש ולשון הקודש מהראש ישיבה
ר' יואל ראטה נ"י אפשר לשמוע במספר:

0797040066

ושיעורים שנמסרים ב"היכל הקודש יבנאל"
אפשר לשמוע במספר :

0733834140

(להקיש 1 ואחר כך להקיש 2)

זכות העלון

להצלחת ורפואת : אליהו בן מרים, אסתר מלכה בת אורה וכל יוצאי חלציהם ובפרט שושנה בת אסתר מלכה להריון קל ולידה קלה בעתה ובזמנה של תינוק בריא ושלם. אליעזר שלמה בן אסתר מלכה, חנה שפרה בת אסתר מלכה. יום טוב בן ג'וליה, מרים בת סולטנה, סולטנה בת קדן מרים, עמוס בן יהודית, יצחק בן זכיה, נתן שמחה בן רחל, יקיר בן זוהרה, הננייה רחל בת דבורה, דוד בן רחל, משה בן אירן, נחמן בן רחל.

ולהבדיל : לעילוי נשמת ג'וליה בת סולטנה, אליהו בן ישראל, אברהם בן ניסים אורה בת נעמי, מאיר בן רחמים ולכל הנשמות הקדושות שאין מי שיאמר עליהם קדיש

מי שמעוניין לקבל את החוברת בדואר אלקטרוני שיכתוב

ל: nachman6708@gmail.com

